

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Terezie z Lisieux
a
její inspirace pro současného člověka

Žaneta Moravcová

Katedra: Teologie a filozofie
Vedoucí práce: ThLic. Ing. René Milfait, Th.D.
Studijní program: B7508 Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Terezie z Lisieux a její inspirace pro současného člověka napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 8.6. 2011

Žaneta Moravcová

Bibliografická citace

Terezie z Lisieux - její vliv na současného člověka: bakalářská práce / Žaneta Moravcová; vedoucí práce: ThLic. Ing. René Milfait, Th.D. -- Praha, 2011. – 80 s.

Anotace

Bakalářská práce s názvem **Terezie z Lisieux a její inspirace pro současného člověka** si klade za cíl seznámit čtenáře se životem a spiritualitou svaté Terezie z Lisieux. Tato práce se snaží najít v životě Terezie z Lisieux inspiraci duchovní cesty dětstvím pro současného člověka. Usiluje tak o hledání spojitosti Tereziina prožitého života s důležitými tématy dnešní doby. V první části bakalářské práce se čtenář dozví základní informace o životě svaté Terezie z Lisieux, o jejím dětství, které již mělo vliv na její pozdější život, prožitý v řádu Bosých karmelitek. Dozvíme se o důležitých událostech, které daly podnět k „malé cestě duchovního dětství“, jež se právě stala jakýmsi duchovním odkazem. Druhá část se již podrobněji zabývá tématy žité současným člověkem. A také tím, čím může svatá Terezie oslovit a povzbudit současného člověka v jeho touze po moci a bohatství, příkladem je povolání ke svatosti, důstojném prožívání nemoci a utrpení a v neposlední řadě, zda můžeme žít a naplnit dvojí přikázání lásky.

Klíčová slova

dítě, láska, důvěra, svatost, dokonalost, nemoc, utrpení, malá cesta duchovního dětství, Bůh, Ježíš Kristus

Summary

This bachelor thesis titled **St. Therese of Lisieux and her inspiration for people of today** aims at introducing the reader to the life and spirituality of St. Therese of Lisieux. This work tries to find the inspiration of the spiritual way of childhood in life of St. Therese of Lisieux on the current people. It seeks to look for the connections between her life and the important themes of

today. In the first part of this work, the reader will learn the basic information on life of St. Therese of Lisieux, about her childhood, which already had impact on her later life spent in the Order of Discalced Carmelites. The important events that gave an impetus to the “small journey of spiritual childhood“, which has become her spiritual legacy, will also be explored here. The second part discusses in detail the themes lived by the current men, and also with what St. Therese of Lisieux may approach and encourage people of today in their desire for power and wealth, with an example of being called to the sanctity, with illnesses and suffering experienced in dignity, and last but not least, if we can live and fulfil the double commandment of love.

Keywords

child, love, confidence, sanctity, perfection, illnessm suffering, small journey of spiritual childhood, God, Jesus Christ

Poděkování

Ráda bych na tomto místě využila možnosti poděkování a ráda bych své *děkuji* vyjádřila několika důležitým lidem, kteří se se mnou vydali po cestě Tereziina *duchovního dětství*.

Prvním z nich je ThLic. Ing. René Milfait, Th.D., kterému děkuji především za laskavé a přínosné vedení této bakalářské práce. Děkuji za cenné a důležité rady a připomínky a za obětování svého drahocenného času pro moji práci.

Veliké díky však patří mé biřmovací patronce Terezii od Dítěte Ježíše, jež mě po celou dobu psaní této práce vedla po cestě lásky a důvěry. Stala se pro mě velikou inspirací v mém osobním duchovním životě.

Děkuji patří také mé rodině a přátelům, kteří mě všemožně podporovali a povzbuzovali.

Obsah

Úvod	9
I. Svatá Terezie od Dítěte Ježíše	11
1. Terezie z Lisieux	11
1.1 Terezie z Lisieux a její dětství	11
1.1.1 Rodiče Terezie z Lisieux	12
1.1.2 Děti Martinovi	12
1.1.3 Rodina Guérinova	13
1.2 Smrt maminky	14
2. Stěhování do Lisieux na sídlo Buissonnety	15
2.1 Lisieux v letech 1877	16
3. Další ztráta „matky“ – záhadná nemoc Terezie	16
3.1 Vánoční milost – úplné obrácení	18
3.1.1 Shrnutí dosavadního dětství Terezie	18
3.2 Vstup na Karmel	19
3.2.1 Karmel v Lisieux v roce 1888	20
3.2.2 Život „obyčejné“ karmelitky	21
3.2.3 Řád Bosých karmelitek	22
3.3 Vyhnanství končí – Terezie umírá	23
3.4 Patronka misí – svatá Terezie z Lisieux	24
3.5 Hledání nové duchovní cesty	26
3.5.1 Touhy povolání	26
3.6 Inspirace Terezie z Lisieux	27
3.6.1 Cesta duchovního dětství	28
4. Spirituální teologie	31
II. Osobnost Terezie z Lisieux jako inspirace pro současného člověka ..	33
1. Inspirace „dětstvím“ Terezie z Lisieux pro současného člověka	33
1.1 Žít ve skrytosti?	34
1.1.1 Zapomenuté zrnko písku	35
1.1.2 Chudoba pro Ježíše	36
1.2 Shrnutí	39
2. Povolání ke svatosti	41
2.1 Člověk byl stvořen k obrazu Božímu	41
2.1.1 Svatost z naší nedokonalosti?	42
2.1.2 Touha po svatosti	44

2.2 Marnotratné děti	48
2.3 Shrnutí	49
3. Nemoc a utrpení ve světle lásky	51
3.1 Mučednictví pro Ježíše	52
3.2 Trpět v nemoci s důstojností	53
3.3 Zkouška víry a naděje	57
3.4 Strach ze smrti	60
3.5 Shrnutí – Kousek naděje pro nás	62
3.5.1 Víra, naděje, láska	65
4. Příkázání lásky v naší každodennosti	67
4.1 Vztah s Bohem	67
4.2 Boží láska	69
4.2.1 Láska je dobrodružstvím	70
4.3 Shrnutí	74
Závěr	76
Použitá literatura	78

Úvod

Název mé bakalářské práce zní Terezie z Lisieux – její inspirace pro současného člověka. Poprvé, když se mi dostala do rukou kniha o malé Terezce, paradoxně to byla dětská knížka, tušila jsem, že tato dívka se pro mne stane později velkou inspirací v mém duchovním životě. Netrvalo dlouho a dostala se mi do rukou autobiografická kniha *Dějiny duše*, kde jsem se s touto světicí potkala již na jiné úrovni, tedy na duchovní. Fascinovala mě její „cestička dětství“, toužila jsem se inspirovat její láskou k Bohu, kterého milovala jako děťátko, které se s důvěrou choulí v jeho náručí. Toužebně k němu pozvedá své dlaně a čeká, že budou naplněné láskou, pokojem a nadějí.

Proto jsem se rozhodla psát o Terezii z Lisieux, jinak také známou pod jménem Terezie od Dítěte Ježíše. Chtěla bych předat čtenářům její slova plná důvěry a lásky. Cílem mé bakalářské práce je tedy hledat, čím může Terezie z Lisieux inspirovat současného člověka. Nacházet v jejím životě spojitosti s životem dnešní doby. Jak a jestli vůbec může Terezie oslovit dnešního člověka? Je možné, aby nás tato světice, která žila v 19. století, oslovovala i v dnešním moderním 21. století?

Nejvíce budu čerpat z knihy *Dějiny duše*, která je autobiografickými vzpomínkami samotné světice. Dále bych ráda čerpala z knihy *Vstupuji do života*, kde jsou zaznamenány poslední rozhovory s Terezií z Lisieux. Mou snahou bude také témata, kterými se budu zabývat, propojovat *Písmem svatým*. Velkým pomocníkem při psaní první části bakalářské práce mi bude životopisec Terezie od Dítěte Ježíše Guy Gaucher. V jeho knize *Životopis Terezie z Lisieux* jsou obsaženy zajímavosti, které se příliš o Terezii nevědí.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části. První částí, kterou jsem nazvala *Svatá Terezie od Dítěte Ježíše*, bych ráda čtenáře seznámila především s Tereziiným dětstvím, z jaké rodiny pocházela. Velký důraz kladu především na její prožité životní ztráty, které její duchovní cestu ovlivnily. Dozvíme se i o záhadné nemoci, která byla důvodem Tereziina osobního obrácení. V dalších kapitolách se seznámíme s tehdejší atmosférou v městě Lisieux. A hlavně se podíváme za zdi tehdejšího Karmelu – řádu Bosých karmelitek, kam Terezie vstoupila v pouhých patnácti letech. Nadále bych ráda čtenáře

chtěla seznámit s „*malou cestou dětství*“, jež je základem *učení* Terezie z Lisieux.

V druhé části, kterou jsem nazvala *Terezie z Lisieux a její inspirace pro současného člověka*, bych se ráda pustila do hledání spojitosti duchovní cesty Terezie naplněnou ve světle „*malé cesty dětství*“ láskou a důvěrou. Ráda bych se věnovala tématu *života ve skrytosti oproti životu ověčeném slávou a bohatstvím*. Dále bych chtěla zařadit kapitolu *o nemoci a utrpení, povolání ke svatosti*, a v neposlední řadě zahrnout do této bakalářské práce *největší příkázání lásky*, jakožto láskyplný vztah k Bohu, k bližním, ba dokonce k našim nepřátelům.

Mým cílem však není předat čtenářům vysvětlení například utrpení jako takového, ale opravdu se jen pokusit o hledání *inspirace a podnětů* pro současného člověka z duchovního života Terezie z Lisieux. Najít povzbuzení do našeho všedního života. Přiblížit čtenářům život Terezie z Lisieux, která byla od začátku svého života zkoušena, prožila několik těžkých ztrát, bojovala za své touhy, snažila se konat dobro i těm, které by někdo jiný odepsal, bojovala až do konce svého mladého života, rozdávala radost, ačkoli se její život víry ocitl v *nocí nicoty*.

Během studia materiálu k této bakalářské práci jsem však zjistila, že Terezčin duchovní odkaz je natolik bohatý, že jsem si vědoma, že má bakalářská práce nemůže obsáhnout tento poklad, který se v jejím životě nachází. Mojí snahou je předat Tereziinu cestu, která se může stát inspirací pro současného člověka tak, jak jsem jej pochopila já a především tím, co oslovilo mě samotnou.

Vydejme se tedy společně po dobrodružné cestě lásky, která nás dovede až k milujícímu Bohu Otci. Odhodme veškeré své dospělé strachy a obavy, nýbrž staňme se malými dětmi, které doufají v Boha a díky Bohu milují.

I. SVATÁ TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE

1. Terezie z Lisieux

Kdo byla Terezie z Lisieux? Dívka či žena, chcete-li, jejíž obrázek je přítomný téměř v každém kostele nebo v jakékoli křesťanské komunitě. Dívka, jejíž pokojný pohled oslovuje tolik lidí různých věkových kategorií a různých vyznání. Proč se Terezkou zabývá tolik lidí, píší o ní a vydávají o ní stále nové knihy i po sto letech po jejím úmrtí? Její odkaz „cesty dětství“ je stále aktuální i v dnešní době, ač se některé poměry v křesťanském světě (a to nejen v něm) v mnohém změnilo. A mnozí Tereziini životopisci připisují i značný podíl změn pohledu na samotného Boha právě jí. Tereziin pohled na Boha je stěžejním prvkem pro moji práci. Jakou inspirací, a jestli vůbec nějakou, se může Terezie stát pro současného člověka? Jak moc důležité je v dnešním světě vnímat Boha jako Boha lásky a milosrdenství? Jak moc se nás dotýkají myšlenky naší „malé“ Terezky?

Proto bych ráda napsala také o Tereziiném dětství, ve kterém se již od raných chvil formovalo její, tak vnímavé myšlení a povolání, které směřovalo k objevení její „velké“ malé cestičky dětství.

1.1 Terezie z Lisieux a její dětství

Terezie se narodila jako deváté dítě rodiny Martinových. Bylo to na samém začátku roku 1873, 2. ledna. Již 4. ledna byla malá Terezka pokřtěna a za kmotru jí šla její starší sestra Marie.¹ (Toto kmotrovství bylo pro obě v pozdějších letech velmi důležité.)

Narodila se do rodiny, kde ji všichni členové nesmírně milovali. Terezička se stane jakožto poslední dítě miláčkem rodiny.²

Již od samotného začátku jejího života se Terezka potýkala s potížemi. Její maminka kvůli své nemoci (měla rakovinu kostí)³ nemohla malou Terezku kojit. Proto byla Terezka již od raného dětství odloučena od své maminky. (Píšu to proto, že mnohá odloučení, se kterými se Terezka v dětství potkala,

¹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 8

² Otec Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 24

³ Otec Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 24

byla později důležitá pro její duchovní růst). Maminka byla nucena dát svoji dceru „kojné“ Rose Taillé, ta již kojila dvě Martinovy děti.⁴ Toto odloučení, které bylo pro Terezku nezbytně nutné, jí zachránilo život.

V prvních letech žila Terezka se svoji rodinou ve francouzském městě Alençon.

1.1.1 Rodiče Terezie z Lisieux

Myslím, že je velice důležité zmínit i něco málo o rodičích, kteří podle mě dali Terezce pevný základ víry, a nejen to. Protože byla Terezka posledním dítětem, dlouho očekávaným, byla svými rodiči hýčkaná, a to hlavně tatínkem, kterého Terezka nazývá mnohými něžnými osloveními – ve svých dopisech a vzpomínkách používá oslovení král, neboť tatínek jí říkal královnička.

Tatínek – Luis (Ludvík) Martin se narodil roku 1923 v Bordeaux ve Francii. Jeho snem bylo vstoupit do kláštera, ale neznalost latinského jazyka rozhodla jinak. Vyučil se hodinářem a ve své praxi měl velký úspěch. Jeho silnou stránkou bylo, že se nebál přihlásit ke své víře a Bohu byl velice odevzdán.⁵

Maminka Marie Azélie Guérin, narozená 23. prosince 1831 v Gandelain též chtěla vstoupit do kláštera, ale ke svému velkému zklamání byla odmítnuta. Vyučila se krajkářskému řemeslu. Výroba Alenconských krajek byla proslulá po celé Evropě.⁶

Od jejich prvního setkání do samotné svatby uběhly pouhé tři měsíce. Měli spolu devět dětí. Sedm děvčat a dva chlapce.⁷

1.1.2 Děti Martinovi

Je až neuvěřitelné, jak byly osudy všech sourozenců úzce spjaty. Všech pět sester Martinových vstoupilo na cestu řeholního života. A aby toho nebylo málo, tak čtyři z nich dokonce vstoupily do stejného řádu – na Karmel.

Nejstarší dcera byla Marie Louise. Stala se kmotrou malé Terezky, a později po vstupu na Karmel, přijala řeholní jméno Marie od Nejsvětějšího

---

⁴ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux. s. 13

⁵ Stöcker. Dobrodružství velké lásky, s. 7-8

⁶ Stöcker. Dobrodružství velké lásky. s. 8

⁷ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 10-11

srdce. Terezka často ve svých memoárech (Dějiny duše) vzpomínala, jak jí Marie vyprávěla o Bohu.

Druhou sestrou byla Marie Pauline (Pavlína). Později ctihodná Matka Anežka od Ježíše. Stala se převorkou Karmelu v Lisieux. Tu si Terezka zvolila po matčině smrti jako druhou maminku. Jí asi nejvíce vděčíme za sepsané vzpomínky Terezie a za zdokumentované Poslední rozhovory s umírající Terezkou.

Třetí v pořadí byla Marie Léonie. Roku 1899 byla přijata, po několika pokusech o řeholní život, do kláštera Navštívení v Caen. Přijala zde jméno Františka – Terezie.

Poté se narodily postupně tři děti – dokonce dva chlapci, kteří ale brzo po narození zemřeli.

Nakonec se rodiče Martinovi dočkali dalšího vytouženého děťátka. Bylo jím opět děvčátko – Marie Céline. Ta vstoupila na Karmel jako poslední a přijala jméno Jenovéfa od Svaté tváře. Často se můžeme setkat ve vzpomínkách s Tereziiným tvrzením, že Celina je druhá polovička jejího srdce. Co chápe Terezka, pochopí jen Celina.⁸

Před narozením Terezky, se narodila ještě jedna Terezka – Melanie Terezie. Ta však zemřela také brzo po porodu.⁹ Proto byla Terezka (celým jménem Marie Françoise Thérèse) vytoužené dítě, které mělo nahradit zemřelou první Terezkou.¹⁰

1.1.3 Rodina Guérinova

V dílech Terezie z Lisieux (Dopisy, Vstupuji do života, Dějiny duše) se setkáváme i s další rodinou, která byla pro Martinovi druhým domovem. Byl to strýc, bratr Azélie Guérin – Martin, Isidor Guérin. Pracoval jako lékárník v Lisieux. V roce 1866 se oženil s Elisou- Celinou Fournet. Terezie je velice milovala, byli též častými adresáty jejích dopisů. Zajímavé bylo, že když děvčata Martinova chtěla vstupovat na Karmel, byl souhlas strýčka Isidora stejně důležitý jako souhlas tatínka Ludvíka.

---

⁸ Dopisy Terezie z Lisieux. Viz. dopisy psané Terezíí Celině

⁹ Terezie z Lisieux. Autobiografické spisy (dále jen Dějiny duše), s. 19

¹⁰ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 11

Měli spolu tři děti. Starší Jeanne (Jana), jež se jako jediná z těchto dvou rodin provdala, a to za lékaře Francise La Néele. Smutnou realitou bylo, že jim nebyl dopřán potomek. (Terezka se za to hodně modlila).

Mladší sestra Marie. Později, po vstupu na Karmel, přijala jméno Marie od Eucharistie. (Zemřela několik málo let po Terezce, také na tuberkulózu, která tehdy byla obávanou nemocí. Na Karmelu v Lisieux od roku 1896- 1914 na ni zemřelo pět sester.)¹¹

A syn Paul, ten zemřel krátce po porodu.¹²

Rodina Guérinova byla velikou oporou rodiny Martinových. A to zvláště ve chvíli, kdy zemřela Zélie Martin a kdy onemocněl Ludvík Martin, v neposlední řadě byli štědrými dárci vůči Karmelu.

1.2 Smrt maminky

Vážnost onemocnění Zélie Martin, pravděpodobně se jednalo o vazivový nádor kostí,¹³ byla před nejmladšími děvčátky utajována. Možná i proto, myslím si, byla ztráta maminky pro Terezku o to horší. Byly jí teprve čtyři roky.

Malá Terezka svoji maminku velice milovala. Svědčí o tom i jeden z dopisů, které psala její maminka starším sestrám do penzionátu, kde tehdy studovaly. Líčí v něm, jak jí Terezka přála, aby umřela, maminka jí za takové řeči vyhubovala, ale Terezka na to odvětila, že člověk přece musí umřít, aby se dostal do nebe. To samé přeje láskyplně i svému tatínkovi.¹⁴ (Už ve čtyřech letech Terezka pochopila, díky vyprávění své starší sestry Marie, že v nebi ji čeká milující Bůh).

Ovšem nikdo z blízkých netušil, jaký otřes v Tereziině povaze, a o to víc hluboko v dětské dušičce, tato smrt způsobila. Sama Terezka na to vzpomíná v Dějinách duše – nikdo na ní neměl čas, aby se zabýval jejími hlubokými city, aby se skrylo před ní to, co neměla vidět čtyřletá holčička. Byla nucena se s maminkou rozloučit, popisuje i rakev, kterou nikdy neviděla, ale moc dobře chápala, oč jde. Bylo to pro ni velice smutné.¹⁵

---

¹¹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 76

¹² Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 207

¹³ Dějiny duše, s. 36

¹⁴ Dějiny duše, s. 21

¹⁵ Dějiny duše, s. 34

Tehdy si Tereška v těchto smutných dnech definitivního odloučení, zvolila za druhou maminku Pavlínou. Celina si zvolila Marii.¹⁶ Obě sestry se výchovy mladších sester zhostily velice dobře, a myslím, že i duchovní výchova obou sester dala Terešce dobrý vnímavý pohled na Boha.

2. Stěhování do Lisieux na sídlo Buissonnety

Stěhování z Alençonu nebylo jedinou změnou v Tereščině životě. Stěhování bylo nezbytné hlavně pro Ludvíka Martina. Aby s výchovou dívek pomohla již zmiňovaná rodina Guérinova. Tedy bratr od Zélie Martin. Stal se dokonce spoluporučníkem svých pěti nezletilých neteří.¹⁷

Na samotné stěhování se Tereška těšila – vždyť malé děti mají rády změny a měla radost s příchodem do Lisieux.¹⁸ Bydlení v Buissonetech skýtalo pro malou Terešku spoustu možností. Nejraději si hrála celé dny na zahradě a rády se s Celinou věnovaly různým pobožnostem, rozhovorům o Bohu.

Čeho se však týkala hlavní změna, kterou jsem již na začátku kapitoly zmiňovala?

V Dějinách duše to sama Terezie uvádí, a to tak, že se změnila její šťastná povaha. Ona, předtím, tak živá a sdílná, se stala najednou bojácnou, mírnou a přecitlivělou. „*Stačil pohled, abych se rozplakala, nikdo se se mnou nesměl zabývat, abych byla spokojená. Nemohla jsem snést společnost cizích lidí a nenacházela jsem už veselost jinde než v rodinném soukromí.*“¹⁹

K tomu dodává, že byla stále obklopena něhou a láskou. Zdá se mi, že v této větě můžeme vidět zárodek její „cestičky dětství“, ke které se dostaneme později. Tereška byla spokojená, když se jí nikdo nezabýval. Není tohle zárodek její cesty, kterou později hledala? Můžeme vidět, že i taková zkouška, jako byla ztráta maminky, přivedla tuto obdivuhodnou dušičku k takové veliké myšlence!

Vraťme se zpátky k městečku Lisieux – do sídla Buissonnety, kde strávila bezmála jedenáct let svého mladého života.

---

¹⁶ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 24

¹⁷ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 26

¹⁸ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 27

¹⁹ Dějiny duše, s. 37

2.1 Lisieux v letech 1877

V době, kdy se rodina Martinova přestěhovala do Lisieux, mělo toto město titul nejvýznamnějšího průmyslového města kraje Calvados. Bylo zde vše potřebné – textilní průmysl, koželužny, lihovary... O sobotních trzích zaplňovaly město výrobky z normandského venkova. Lisieux bylo svým architektonickým sevřením podobné středověkému městu, za což mohly hlavně staré uličky a hrázděné domy.

Po válce v roce 1870 město upadá, textilní průmysl je vlivem války na ústupu. Propuká několik stávek. Rodina Martinova naštěstí žije na okraji tohoto světa.²⁰

3. Další ztráta „matky“ – záhadná nemoc Terezie

Po pouhých pěti letech čeká Terezku další zkouška. Její „druhá maminka“ Pavlína vstupuje v roce 1882 na Karmel. Není to dávno, co se Terezka svěřila své sestře se svou touhou vstoupit na Karmel (Terezka měla o svém řeholním povolání jasno už ve dvou letech).²¹ Pavlína její touhu bere vážně a odpovídá jí, že je to touha i její, ale že na Terezku počká.²²

Tento slib ovšem nesplní a v mladické nerozvážnosti opomene Pavlína svoji „dcerušce“ toto rozhodnutí oznámit. Terezka se to dozví náhodou.²³ Je to pro ni další otřes, další odloučení. Sama se k tomu vrací při sepisování svých vzpomínek. Napsala, že jí život nepřipadal tak smutný, jako teď, když ztrácí svoji druhou matku. Došla k závěru, že je život jen utrpení a ustavičné loučení.²⁴

I přes toto odloučení, kdy Karmel způsobil jejich odloučení, vydala se s Pavlínou, ve svých devíti letech, aby sama požádala o přijetí na Karmel. Ač si jí tehdejší převorka Marie Gonzága oblíbila, musela Terezie počkat do svých 16 let.²⁵

---

²⁰ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 28

²¹ Dějiny duše, s. 259

²² Stöcker. Dobrodružství velké lásky, s. 25

²³ Stöcker. Dobrodružství velké lásky, s. 25

²⁴ Dějiny duše, s. 58

²⁵ Dějiny duše, s. 59

Na konci roku přepadly Terezku ustavičné bolesti hlavy.²⁶ Nastala u ní „podivná“ nemoc. Projevovala se halucinacemi, záchvaty hrůzy, motorickými záchvaty a celkovou slabostí.²⁷

Otec Marie - Eugène od Dítěte Ježíše ve své knize „Tvá láska rostla se mnou“, podává jasné vysvětlení této „záhadné“ nemoci. Podle jistého doktora Gayrala, který později zkoumal symptomy nemoci, tvrdil, že šlo zřejmě o nějakou neurózu. I sama Terezie si byla v pozdějším věku, kdy se k nemoci vracela, vědoma, že zasaženy byly její smysly i psychika.²⁸

Pro mě bylo zajímavé, k jakému závěru právě otec Marie - Eugène od Dítěte Ježíše došel. Proč byla potřeba taková zkouška? Zkouška v podobě několika ztrát v tak krátké době. Ve své knize píše: „*Ono pročišťování sensibility a srdce, jímž za svého citového vývoje v dětství prošla, Terezii zranilo: lze bezpochyby hovořit o jakési „očistě vnímání“.* Její citové vlastnosti jsou takto zaměřeny k Bohu a už jakoby osvobozeny. Trpí skrupulemi ve svědomí a i to přispěje k jejímu očištění.“²⁹

Myslím, že předchozí myšlenka tohoto otce je velice pravdivá. Terezka je jeden z těch lidí, kteří prožili hodně bolesti, ale dokázali své bolesti proměnit v místa, která jsou skrze bolest pozitivní v tom, že přimkly Terezku ještě více k Bohu. Tahle dívenka milovala Boha již od malička.³⁰ A je obdivuhodné, že našla sílu a vše to vložila s důvěrou Ježíšovi do rukou.

O naprosté důvěře v Ježíšovu lásku, a nejen v Něj, svědčí i zázračné uzdravení Terezčiny záhadné nemoci. Tatínek Ludvík dal své dceři Marii peníze, aby zařídila mši slouženou ke cti Panny Marie Vítězné za úmysl uzdravení jeho ubohé nemocné dcerky. Jak vzpomíná Terezka, bylo potřeba zázraku, který se nakonec opravdu stal. Jednoho květnového dne se Terezka opět obracela ke své Hvězdě – svatě Panně.³¹ Terezka trpěla nevysvětlitelným bojem a v tu chvíli se jí zjevila krásná Panna Maria. Nejvíc se její duše dotkl „úchvatný úsměv svatě Panny“.³² Tehdy byla Terezka uzdravena!

---

²⁶ Dějiny duše, s. 61

²⁷ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 39

²⁸ Otec Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 25

²⁹ Otec Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 25 - 26

³⁰ Dějiny duše, s. 41

³¹ Dějiny duše, s. 65

³² Dějiny duše, s. 66

3.1 Vánoční milost – úplné obrácení

Uzdravení z nemoci ale nebylo úplné. Stále byla Tereška přecitlivělá, stačilo málo, aby se rozplakala. Do toho ji opustila další její důvěrnice. Sestra Marie a Leonie nedlouho po ní vstoupila do kláštera Navštívení v Caen.³³ Bylo to další odloučení. Další rána. Ale bylo to potřeba. Sama Tereška tomu dává důležitý název. Bylo to pro ni „skryté mučednictví“, které bylo třeba pro její očistění.³⁴

Jestliže skrupule zmizely, plačtivost zůstala.³⁵ Ztráta dalších sester dostala Terešku až na dno.³⁶ Avšak o vánocích roku 1886 přichází do života obrovská Boží milost, jež změnila teprve čtrnáctiletou holčičku v ženu (Tereška byla vskutku od dětství vyspělá v myšlení, vnímání než ostatní děti v jejím věku). Terezie sama v Dějinách duše píše o tom, že tehdy, o vánocích 25. prosince přestala být dítětem.³⁷ K této události se váže rodinná tradice, kdy se Martinovi vraceli ze mše a u krbu v „kouzelných“ střevících nacházely dcery Martinovi překvapení. Tatínek tehdy, ač nevědomky, prohlásil, jak je dobré, že je to naposled. Celina se bála Tereziiny reakce, že bude opět plakat. Opak byl pravdou. Tereška už nebyla těž, Ježíš proměnil její srdce. „Malá poslední“ v sobě opět objevila duševní sílu, kterou ztratila po smrti maminky. Terezie nazvala tuto noc – *nocí světla*,³⁸ kdy začalo další jedno z jejích důležitých a nejkrásnějších období v jejím životě. Období plné nebeských milostí.³⁹ A v této noci světla se Terezie ujišťuje ve svém povolání a umiňuje si, že příští rok již bude na Karmelu. Terešku však i v tomto čekaly velké zkoušky.

3.1.1 Shrnutí dosavadního dětství Terešky

Je zřejmé, že dětství Terešky přes míru lásky, kterou jí dali její rodiče a sestry, prošla zároveň těžkým a náročným obdobím. Přišla o svoji maminku v tak citlivém věku a musela se vypořádat s dalšími ztrátami svých

---

³³ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 52

³⁴ Dějiny duše, s. 64

³⁵ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 53

³⁶ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 52

³⁷ Dějiny duše, s. 95

³⁸ Nocí světla měla Terezie na mysli své vnitřní obrácení. „Nový zákon chápe obrácení (*metanoia*) jako úplnou změnu vlastního smýšlení a jednání, jako naprostou obnovu vlastního já.“

(Slovník spirituality, s. 602)

³⁹ Dějiny duše, s. 96

„náhradních“ matek, které odešly krátce po sobě na Karmel. Není divu, že veškeré ztráty se promítly v „záhadné“ nemoci, ze které byla Terezka zázračně uzdravena.

Zajímavostí pro mě je, jak byla Terezka již od dětství vnímavá ke vztahu k Bohu a zejména k Ježíšovi. Důvěrný vztah k Ježíšovi pomohl Terezce těžké dětství plné ztrát přežít a zároveň vytěžit z těchto zkoušek posílení pro její další duchovní život. Vztah k Ježíšovi byl pro ni nejdůležitějším. Vztahem, který je plné něžností a lásky. Ač měla Terezka pocit, že ji všichni opustili, Ježíš byl ten, jež zůstal a zůstává. Jen k Němu se Terezka může obracet a důvěřovat, že zkoušky posílá, protože ji miluje a je to důkaz Jeho lásky.

Již ve dvou letech prohlašovala, že bude řeholnicí. Nevěděla sice, co to pořádně znamená, ale měla v sobě touhu darovat se cele Ježíšovi.⁴⁰ Důkazem, že to myslela vážně, byl její pokus již v devíti letech o rozhovor s matkou představenou místního Karmelu.⁴¹ Ta její touze stát se řeholnicí uvěřila a podporovala ji.

Několik let poté podnikla Terezka i kroky k přijetí na Karmel. Dokonce žádala tehdejšího papeže o svolení vstupu na Karmel v pouhých patnácti letech.

Vstupem na Karmel začíná další etapa Tereziina života. Etapa začátku dějin duše jedné karmelitky, hledající za zdmi kláštera novou cestu k Bohu, která bude k užitku hlavně „ubohým“ duším.

3.2 Vstup na Karmel

Terezie si byla jistá svým povoláním od „noci světla“. Ale vstup na Karmel v pouhých 15 letech nebyl přípustný. Mohla vstoupit nejdříve v 17 letech, avšak Terezie byla pevně rozhodnuta, že pro svůj, co nejdřívější vstup, udělá vše, co je v jejích silách.

První zkouškou bylo přesvědčit svého otce, který již obětoval Bohu tři dcery. Zprvu namítá kvůli její mladosti. Terezka je však vnitřně přesvědčena o svém povolání a tatínek nakonec svolí. I on prohlásí, jaká je to čest, že Bůh po něm žádá takové oběti.⁴²

---

⁴⁰ Dějiny duše, s. 60

⁴¹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 36

⁴² Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 61

Poté musí Tereška požádat o svolení i svého strýčka – spoluporučníka Guérina. Ten odmítá kvůli její mladosti a bojí se skandálu. Dostane zákaz o tom dále mluvit, dokud jí nebude 17 let. Musel by se stát zázrak, aby se strýc rozhodl pro Karmel.⁴³ Zázrak způsobil dopis sestry Anežky od Ježíše, která píše strýci dopis a vysvětluje celou situaci. Nejde o žádné dětské trápení, ale o skutečné povolání. Strýc Guérin mění názor – ať tedy Terezie vstoupí na Karmel!⁴⁴

Nejhlavnějším odpůrcem je superior Karmelu. To dovede Terešku, aby se vydala za samotným papežem Lvem XIII. Audience u papeže však skončí fiaskem (nechal rozhodnutí na představených).⁴⁵ Nakonec jsou všechny překážky s Boží milostí překonány a Terezie dostává od představených svolení vstupu na Karmel. Musí ale počkat do velikonoce a 9. dubna 1888 konečně vstupuje do kláštera.⁴⁶

3.2.1 Karmel v Lisieux v roce 1888

V knize od Guy Gauchera je Karmel popisován, jako chudý a malý. Tereške však není tento Karmel cizím, neboť se s ním setkává už šest let. Vstupem na Karmel se tak Tereška přidává do komunity šestadvaceti sester (většinou starších sester, kterým je kolem čtyřicetisedmi let).⁴⁷

Karmel - tedy řád Bosých karmelitek, které reformovala v 16. století Terezie z Avily. Terezie z Avily byla výjimečná mystička své doby. Díky jejímu úsilí vzniklo hned několik klášterů, kde sestry věnovaly hlavní čas modlitbě, několikahodinové práci. Jednalo se o kompletativní řád, kde nebylo nouze o praktiky umrtvování – askeze.⁴⁸ Důležité však bylo pro tuto světici, aby láska vynikala nad vším – i asketické praktiky měly být pouhým prostředkem k dovršení dokonalosti.⁴⁹

V 19. století, kdy Terezie z Lisieux vstupuje na Karmel, se některé Karmely více či méně uchýlily k násilným asketickým praktikám. Ani Karmel v Lisieux těmto praktikám neunikl.

---

⁴³ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 63

⁴⁴ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 63

⁴⁵ Dějiny duše, s. 132

⁴⁶ Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 28

⁴⁷ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 78

⁴⁸ Sv. Terezie od Ježíše. Život, s. 6

⁴⁹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 78

Na tehdejší křesťanství měl zejména vliv tzv. jansenismus.⁵⁰ Není divu, že nejedna karmelitka, a odvážím se říct, že se to netýkalo jen karmelitek, ale věřících jako takových, se bála Boha. V té době převládal názor, že Bůh je Bůh soudce. Je potřeba hodně skutků, pokání, aby si člověk zasloužil spásu. Tereška byla v tomto ohledu podle mého názoru reformátorkou lásky. Bůh pro ni nebyl soudcem a někým, před kým se musíme snažit zalíbit, abychom si něco zasloužili. Bůh je milující otec, který ze své lásky dává vše zadarmo.⁵¹ Myslím, že hlavně Terešce vděčíme za tento nový pohled na Boha.

3.2.2 Život „obyčejné“ karmelitky

Je s podivem, jak byla Tereška v tvrdé řeholi Karmelu šťastná.⁵² Ano, stálo jí to hodně bojů a sebezapření. Ona to však nabídla Bohu jako oběť, hlavně za duše kněží, duše v očištění.⁵³ Dodržovala striktně slib chudoby, čistoty, ale hlavně poslušnosti. Ona, která byla doma hýčkaná a nemusela pořádně nic dělat. Domácí práce většinou obstaraly starší sestry. Rodina Martinova měla vždycky po ruce i nějakou služebnou.

Na Karmelu se tehdy držel přísný půst (nepodávalo se vůbec maso), jedlo se dvakrát denně. Manuálně se pracovalo pět hodin. Šest hodin se věnovalo modlitbě. Sedm hodin spánku. Jedna hodina na společnou rekreaci – zde bylo povoleno s ostatními sestrami mluvit. Přísná pravidla a život v samotě a v mlčení.⁵⁴

Pro mě samotnou je tento způsob obdivuhodný. A o to víc, že jej dodržovala teprve patnáctiletá dívka, která žila předtím skoro v přepychu.

Když jsem četla dopisy od Terešky a její Dějiny duše, pochopila jsem, že život na Karmelu znamenal pro Terešku i přes její objektivní spokojenost, velká příkoří ze strany sester. Její představená Terešku často peskovala, byla na ni velice přísná (paradoxně však věřila, že Terezie se jednou stane

---

⁵⁰ Jansenismus – „*Katolické náboženské a filozofické hnutí v 17. – 18. stol. ve Francii a v Nizozemí; inspirováno dílem Augustinus C. O. Jansena. Jansenismus oživil na půdě katolicismu myšlenky Augustina (zejména o hříchu a Boží milosti). Požadoval prohloubení a očištění náboženského života, zdůrazňoval přísný mravní řád, přihlásil se k vyhraněné nauce o předurčení.*“ (<http://leccos.com/index.php/clanky/jansenismus>), ze dne 18.5. 2011

⁵¹ Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 33

⁵² Dějiny duše, s. 144

⁵³ Dějiny duše, s. 145

⁵⁴ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 80

převorkou Karmelu).⁵⁵ Zde se též projevuje Tereziina velikost v její teprve patnáctileté dušičce. Z poslušnosti svoji představenou ctíla a chovala k ní velikou lásku.⁵⁶

Představená však nebyla jediná. Některé starší sestry byly proti Terezce, hlavně ve chvíli, kdy umírala, a mnozí o ní prohlašovaly, že je svatá. Myslím, že to plynulo z toho, že velikost Terezky byla ve skrytosti. Na první pohled nedělala velké věci. Sama se přiznala k tomu, že není schopná velkých obětí, umrtvování.⁵⁷ Což bylo prostě na Karmelu zvykem. Pro mnohé sestry se svatost Terezky ukázala až po její smrti. Teprve ve chvíli, kdy Terezka zemřela, pochopily její činy a skutky plné lásky.

3.2.3 Řád Bosých karmelitek

Teď v krátkosti představím řád, kam Terezka ve svých patnácti letech vstoupila. Myslím, že je důležité napsat něco málo o řádu, který má dodnes kouzlo pro tolik mladých dívek.

Na první pohled by se mohlo zdát, že řád Bosých karmelitek je nečinný řád pro svoji klauzuru – uzavřeností před světem. Samotný příběh Terezky je však důkazem o opaku. Karmel je svými neustálými modlitbami nepostradatelnou součástí dnešního světa. Terezka to svojí činností za zdi kláštera „dotáhla“ až na patronku misií a misionářů!

Pro mne samotnou bylo zajímavé číst o historii Karmelu. Proč takový název, jak vznikl a jaký je apoštolát stále tak živoucího řádu, jakým je Karmel.

Karmel je název pohoří, které je v Bibli symbolem krásy. Pojí se k němu událost za dob proroka Eliáše, tzv. boj o pravost víry Izraele. Prorok Eliáš je také pokládán za významnou osobnost, jež se zasloužila za vznik tohoto řádu.

Na konci 12. století se v jednom údolí tohoto pohoří usadilo pár poustevníků. Ze skupinky se časem vytvořilo nové řeholní společenství katolické církve – Řád karmelitánů, k němuž se později připojily také kláštery řeholnic. Všichni tvoří duchovní rodinu s bohatou spirituální tradicí. Nazývané tímtež názvem Karmel.⁵⁸

---

⁵⁵ Marie-Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 29

⁵⁶ Dějiny duše, s. 146

⁵⁷ Dějiny duše, s. 153

⁵⁸ <http://www.karmel.cz/karmel.php> ze dne 12.5. 2011

Bosé karmelitky jsou klauzurovaným řádem. To znamená, že žijí v ústraní mimo okolní svět. Věnují se modlitbě a učí se žít ve spojení s Bohem. Jejich apoštolát vychází právě s věrného spojení s Bohem a modlitbou a vytrvalými modlitbami za svět.

Řád Bosých karmelitek následuje život Ježíše Krista slibem čistoty, chudoby a poslušnosti.

Jak jsem již zmiňovala, prvním založeným klášterem „bosých“ karmelitek bylo přičiněním svaté Terezie od Ježíše z Avily. Bylo to roku 1562. Bosých sester karmelitek je ve světě bezmála 13 000 ve více jak 900 kláštorech.⁵⁹

3.3 Vyhnanství končí – Terezie umírá

Terezie zemřela na tuberkulózu 30. září 1897 v pouhých čtyřiaadvaceti letech. Příznaky nemoci se objevily v noci před velkým pátkem o velikonocích. Jak příznačné pro Terezku. Ona, která tak toužila prolít krev pro Ježíše, začala chrlit krev. Bylo to splnění její tužby – zemřít jako mučednice lásky.⁶⁰ Měla z toho dokonce radost.⁶¹ Jaká obdivuhodná statečnost. Začíná i vnitřní zkouška proti víře a naději, která trvá až do její smrti.⁶²

Její boj s nemocí, její nadějně pohlížení na konec vyhnanství na zemi, můžeme sledovat v knize *Vstupuji do života*. Jsou to poslední rozhovory se světicí, které zapisovaly její sestry. Aniž by tušily, sepisovaly její duchovní závěť.

V době, kdy Terezka umírala na tuberkulózu, bylo to pro ni opravdovým utrpením. Nepodával se tehdy žádný kyslík, léčily jí mlékem, které jí dělalo ještě hůře. Nikdy si však nestěžovala. V poslední fázi její nemoci se už nemohla ani hýbat, tak byla unavená. Celé tělo pro ni znamenalo bolest. Trpěla horečkami.

Fyzické bolesti však nebyly jediné, které musela Terezka prožívat. Byly zde i duchovní boje. Zkouška proti její víře – různá pokušení, a dokonce i sebevražedné myšlenky. A do toho v polovině srpna už nemohla přijímat

---

⁵⁹ http://www.karmel.cz/s_bosi.php ze dne 12.5. 2011

⁶⁰ Terezie z Lisieux. *Vstupuji do života*, s. 180

⁶¹ Terezie z Lisieux. *Vstupuji do života*, s. 13

⁶² *Dějiny duše*, s. 263

eucharistii. Terezka prožívala opravdovou noc nicoty, osamocení.⁶³ Mohla zakusit opravdovou křížovou cestu až do jejího úplného konce, kdy přijala hořký kalich agónie.

Nebála se smrti, ale přála si, aby si pro ni její „Zloděj“ už přišel. Její nemoc však měla několik period. Jednou vypadala, že snad bude uzdravena, a poté nastalo radikální zhoršení. Ona však dokázala vše přijímat s pokorou a odevzdaností, ač velice trpěla.⁶⁴

Když nastala agónie, byla Terezka podle slov spolusester do poslední chvíle pokoušena Zlem. Její láska k Bohu byla však natolik neotřesitelná, že zemřela s úsměvem na rtech a poslední větou bylo řečeno vše, co doposud Terezka svým životem dokazovala: „*Ó miluji ho! Můj Bože...miluji tě...!*“⁶⁵

3.4 Patronka misií - svatá Terezie z Lisieux

Touto kapitolou bych chtěla uzavřít jakýsi blok všeobecných pojednání o Terezce, která jsou jistě mnohým čtenářům známá. Mnohé jsem přeskočila, ale nerada bych v této práci opomenula různá ocenění, jež se Terezce dostala jak ze stran obyčejných lidí, tak ze stran samotných církevních autorit.

Díky sestře Pavlíně, matce Anežce od Ježíše, se Terežčina slova zapisovala a sama Terezka dostala příkaz od Pavlíny, s čímž souhlasila i matka Marie Gonzága, aby sepsala své memoáry.⁶⁶ Původně měly memoáry sloužit pouze k vydání nekrologu, který se posílá po smrti karmelitky po dalších Karmelech, aby se seznámily se životem zemřelé. Nikdo netušil, co způsobí tyto vzpomínky, jaké poselství obsahují, a jak se stanou populárními a živými i po tolika letech. Terezka také prohlásila, že tyto stránky jednou způsobí hodně dobrého. Lidé poznají, jak je Bůh laskavý.⁶⁷ Mohlo by se zdát, že jsou to odvážná slova, ale jak se ukázalo, velice pravdivá.

Tak se postupem let začaly šířit doslova po celém světě. To, co mělo sloužit prvotně nejbližším Terezky, začalo sloužit všude po světě. Na Karmel se dostalo spousty obdivných dopisů – od představených řeholních řádů, biskupů. Se šířením vzpomínek se množí i obrácení, tělesná uzdravení.

---

⁶³ Terezie z Lisieux. Vstupuji do života (dále jen Vstupuji do života), s. 13

⁶⁴ Vstupuji do života, s. 131

⁶⁵ Vstupuji do života, s. 146

⁶⁶ Dějiny duše, s. 15

⁶⁷ Dějiny duše, s. 9

Zázraky jsou někdy doprovázeny i zjeveními Terezie z Lisieux.⁶⁸ Tereška dodržela, co slibovala. Její činnost ani po smrti neustane, ba dokonce bude ještě činnější.⁶⁹

Velikost Terešky je objevena! Není tomu však v jejím samotném řeholním společenství. Rodina Guérinova ani sestry Martinovi nejsou k tomu nakloněni.⁷⁰

Kanonizace měla rychlý průběh. Papežská kurie se snaží rychle oslavit malou světici, aby je nepředěšel hlas lidu. Rozbíhá se tak kanonizační proces, který trvá obvykle i několik let. Karmelitky píší vzpomínky, do Říma přichází stále víc a víc svědectví o zázracích.⁷¹ Velký rozruch způsobí další zjevení Terešky sestře převorce v Karmelu v Itálii, kdy prohlásí: „*Moje cesta je spolehlivá a nezmýlila jsem se, když jsem po ní vydala.*“⁷²

Papež Pius XI. svatořečí Terezii Martinovu 17. května 1925. On sám ji pokládá za „hvězdu“ svého pontifikátu. O dva roky později ji prohlašuje za patronku misí na celém světě spolu s Františkem Xaverským. V roce 1944 je prohlášena za druhou patronku Francie společně s Janou z Arku – tu Tereška velice obdivovala pro její mučednickou smrt.

Papežem Janem Pavlem II. je 19. října v roce 1997 prohlášena učitelkou církve.⁷³ (Označením tímto titulem, který katolická církev uděluje je velkým uznáním světce, který vynikl svatostí života, pravověrností nauky aj.)⁷⁴

Důkazem živého a pravdivého poselství je, podle mě, i to, že začaly vznikat různé komunity, řády, které žijí z charismatu Terešky. Předurčila i myšlenky 2. vatikánského koncilu (1962-1965), díky níž vynikla myšlenka Boha jako otce, Boha jako milujícího otce – objevuje tak zapomenuté jméno Abba! Vrací se k opomenutým ctnostem – víry, naděje, lásky.⁷⁵

Svatá Terezie je opravdu ženou, která toho může hodně říct. Teď bych se ráda věnovala její duchovní cestě.

---

⁶⁸ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 191

⁶⁹ Vstupuji do života, s. 42

⁷⁰ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 192

⁷¹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 192

⁷² Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 193

⁷³ Stöcker. Dobrodružství velké lásky, s. 146

⁷⁴ Stöcker. Dobrodružství velké lásky, s. 146

⁷⁵ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 197

3.5 Hledání nové duchovní cesty

V této kapitole bych chtěla popsat Tereziinu „malou cestu duchovního dětství“. Ráda bych zde zmínila její hledání povolání, to, že se stala karmelitkou neznamena, že měla jasno ve svém povolání. Její cesta hledání je důležitá.

Poté bych chtěla zmínit několik důležitých momentů v jejím duchovním životě, zejména její vyprahlosti, „noci temna“.

A v neposlední řadě se věnovat samotné malé cestě. V čem spočívala, některé důležité aspekty. Kým se inspirovala a její věrnou osobní interpretaci Bible.

3.5.1 Touhy povolání

Terezka byla ženou, která toužila po více povoláních. Hledala cestu, jak všechny povolání skloubit. To je zárodek její nové cesty. Terezka byla povolána Bohem být karmelitkou, ale ještě dříve, než vstoupila na Karmel, se její povolání utvrdilo, když jela s tatínkem do Říma žádat papeže o svolení. Sama na tuto chvíli vzpomíná – pochopila své povolání. Protože měsíční pouť do Říma prožívala s několika kněžími, uvědomila se, jak jsou tito svatí muži zároveň slabými a křehkými osobami. Kdo více potřebuje právě její modlitby, než kněží? Našla povolání, které je také jedním z povolání Karmelu – modlit se za kněze. Sama Terezka to ve svých vzpomínkách komentuje, ona je karmelitka, snoubenka a matka (byla neoficiální novicmistrovou). Terezka chce být apoštolkou apoštolů.⁷⁶ Toto povolání Terezka prožívá svými obětmi za duše hříšníků. Na Karmelu si dopisuje se dvěma kněžími, které jí svěří sestra Anežka od Ježíše. Stanou se tak jejími duchovními bratry.⁷⁷ Nejsou to však jediná povolání.

Terezka cítí povolání po kněžství – dávat světlo duším jako prorok, učitel a apoštol. Cítí se být povolána jako válečník, mučedník. Největší touha je však konat pro Ježíše.⁷⁸ Jak všechny tyto tužby spojit? Terezka nemůže být přece

---

⁷⁶ Dějiny duše, s. 118

⁷⁷ Učitelka prostoty, s. 44

⁷⁸ Dějiny duše, s. 186

knězem. Ano, tehdy přichází poznání: „*Pochopila jsem, že láska v sobě obsahuje všechna povolání...Mým povoláním je láska!*“⁷⁹

Terezka byla apoštolem lásky. Líbila se mi její interpretace církve. Církev je tělo složené z několika údů. Církev má především i srdce, které hoří láskou. Láska udržuje církev v činnosti.⁸⁰ „*Kdyby láska pohasla, přestali by apoštolové hlásat evangelium, mučedníci by se zdráhali prolít svou krev...*“⁸¹ Láska je pro Terezii vším. Má v sobě všechna tato povolání a touhy. Je živá ve všech dobách a ve všech místech. „*Láska je věčná!*“⁸²

To je jedno z poselství Terezky, které je aktuální i pro dnešní dobu. Velice se mě dotýká její důraz na lásku. S ní se dá všechno a bez ní se nedá nic. To je součást její malé cesty, ke které se později vrátím.

Terezka byla žena mnohých povolání, ve kterých neustala ani po své smrti, jak je vidno z četných svědectví v knize Guy Gauchera. Ale nemusíme chodit tak daleko, pro mnohé z nás je Terezka živou apoštolkou lásky dodnes.

3.6 Inspirace Terezie z Lisieux

V Tereziiných vzpomínkách, dopisech je vidno, že se inspirovala Písmem svatým, avšak karmelitky tehdy neměly celý překlad Bible a v noviciátě neměla právo na Starý zákon. Až díky Celininým poznámkám se s ním mohla v omezené míře seznámit.⁸³ Můžeme však vidět, jak pod jejími vyřčenými slovy dostává slovo Boží, aktuální význam. Celý její život je jakýmsi evangeliem lásky. Hodně se opírá o Píseň písní, o výroky svatého Pavla.

Velkou inspirací pro ni byl její předchůdce svatý Jan od Kříže. Světec, který nebyl ještě v době Terezky příliš pochopen. Dostal se jí naštěstí do rukou sborník vytištěný na počest jubilea úmrtí tohoto světce.⁸⁴ Byl její jedinou duchovní potravou v sedmnácti letech.⁸⁵ Není divu, že jí tento světec byl tolik blízký. I on měl knihy, básně prodchnuté láskou. Terezce se z jeho úst dostalo ujištění, že láska je opravdu to nejdůležitější. Dává ji rady, jak prohlubovat

---

⁷⁹ Dějiny duše, s. 188

⁸⁰ Dějiny duše, s. 188

⁸¹ Dějiny duše, s. 188

⁸² Dějiny duše, s. 188

⁸³ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 24

⁸⁴ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 11

⁸⁵ Marie Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 30.

lásku k bližnímu a lásku jako takovou. Jak jsem již psala, doba byla taková, že převládala myšlenka Boha jako soudce, jako Boha spravedlnosti.⁸⁶ Svatý Jan od Kříže potvrdil Tereziino vnitřní přesvědčení, že Bůh je láska.

Nejčastějšími výroky, jež Terezie používala, bylo známé Janovo zvolání: „*Pane, trpět a být pohrdán pro tebe.*“⁸⁷ Jak uvidíme později, utrpení pro Krista bylo nedílnou součástí její cesty dětství. Přála si, aby jí bylo pohrdáno, aby se na ni zapomnělo.⁸⁸

Velkou inspiraci Janem od Kříže můžeme vidět i v touze Terezky milovat tak, že zemře láskou.⁸⁹ Chce být strávená Láskou, plamenem Lásky. U Jana od Kříže se též objevuje tato myšlenka – plamen lásky. Jan od Kříže k tomu říká: „*Řekli jsme, že tento „plamen lásky“ je Duch jejího Snoubence, je to Duch svatý. Duše ho už cítí v sobě nejen jako oheň, který ji stravuje a přetváří v lahodnou lásku, ale jako oheň, který v ní kromě toho hoří a vyšlehuje plameny, jak jsem řekl. Plápolá v ní a zaněcuje ji láskou.*“⁹⁰

V této větě vidím Janův odkaz pro Terezku. Však i ona se obětovala jako celopal (při celopalu totiž oběť úplně shoří) Milosrdné Lásce a prožila milost „zranění“ láskou, která ji na chvíli odtrhla z její vyprahlosti.⁹¹

V posledních rozhovorech na to vzpomíná: „*Tu pojednou jsem byla tak uchváčena tak prudkou láskou k Bohu, (...), jako bych byla celá ponořena do ohně. Ó, jaký oheň a jaká sladkost zároveň! Hořela jsem láskou a cítila jsem, že jedna minuta, jedna vteřina navíc a nemohla bych snést tento žár, aniž bych zemřela.*“⁹²

Ale teď už se podívejme na samotnou cestu duchovního dětství, kde je právě láska jedním z nejhlavnějších aspektů.

3.6.1 Cesta duchovního dětství

Terezka žila ve století, které bylo plné nových vynálezů.⁹³ I ona toužila vynalézt něco nového. Něco, co by jí přiblížilo k Bohu, aniž by dělala velké

⁸⁶ Marie Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 30

⁸⁷ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 15

⁸⁸ Terezie z Lisieux - Myšlenky na každý den, s. 14

⁸⁹ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 111

⁹⁰ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 108

⁹¹ Gaucher. Jan a Terezie. Plameny lásky, s. 101

⁹² Vstupuji do života, s. 49

⁹³ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 126

skutky. Ona si připadala neschopná v askezích, které její řádové sestry dodržovaly. A v tu chvíli přišel ten největší objev. Objevila „malou“ cestu, která byla odkryta jí maličké. Její „malá“ cesta se stala pro mnohé cestou hodnou obdivu. Cesta, která nám ukázala Terezku jakou velkou ženu plnou obětí, vyprahlosti, bolestí. Objevila cestičku, jež je pro nás hříšné duše i velkým objevem Boha lásky, naděje, pokoje. Možná proto oslovuje dodnes nejen věřící, ale i hledající smysl života. Ona, která našla cestu lásky, musela projít tolika utrpeními, abychom se my mohli již s důvěrou plavit v oceánu lásky našeho tolik milujícího Boha.⁹⁴

Hlavní myšlenkou této cestičky je poznání Boha. Opravdovost Boha. Terezie sama poznává, že tak, jak Jej poznala ona, tedy jako Boha lásky, Boha milosrdenství, jej neznají ani sestry na Karmelu.⁹⁵ Pro ně je Bůh spravedlnosti, který dává odměnu podle zásluh. Ale tak to přece není!

A co je milosrdenství? Láska, která se nám sama dává. Nezáleží, jak jsou velké naše zásluhy. Bůh je dobro, které se dává – musí se dávat, v tom je Jeho radost. Terezie své poznatky nachází i v evangeliích. Cožpak Marie Magdaléna nebyla velkou hříšnicí? Cožpak se marnotratný syn nevrací ke svému milujícímu otci, který ho s láskou přijímá? Cožpak není v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými? Bůh tím neoslavuje hřích, ale dělá mu radost, že se může dávat. A to zadarmo! Boží přirozeností je láska, která se chce dávat, a to tak, jak potřebuje On!⁹⁶

Další poznání spočívá v poznání naší ubohosti a chudoby, malosti.⁹⁷ Terezka ví, že je povolána ke svatosti, ale v porovnání s jinými svatými, se jim nemůže rovnat („*Ježíši, já jsem příliš malá, než abych dělala velké věci...*“).⁹⁸ Cítí propast, jak to udělat, jak dojít ke svatosti jiným způsobem? V tu chvíli čte slova proroka Izaiáše: „*Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit, budete sát nošení v náručí, hýčkání na kolenou.*“⁹⁹ Terezka pochopila. Musí se stát maličkou. Malým míčkem, který se zakutálí tam, kam potřebuje Bůh.¹⁰⁰

---

⁹⁴ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 149

⁹⁵ Marie Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 32

⁹⁶ Marie Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 33

⁹⁷ Učitelka prostoty, s. 50

⁹⁸ Dějiny duše, s. 193

⁹⁹ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 126

¹⁰⁰ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 42

Být malým zrnkem písku, které chce být ignorováno.¹⁰¹ Být hračkou v Ježíšových rukou.¹⁰² Malou Ježíšovou třtinou.¹⁰³ Svatost Terezka popisuje v posledních rozhovorech již ve světle malé cesty: „Svatost není v tom anebo v onom cvičení. Záleží v dispozici srdce, která nás činí pokornými a malými v náručí Božím, vědomé si své slabosti a plné odvážné důvěry v dobrotu Otcovu.“¹⁰⁴

Malá cesta spočívá hlavně v tom, že, jak se píše v evangeliu, musíme být jako děti, abychom vešli do Božího království.¹⁰⁵ Terezka se opravdu stává malým dítětem. Dítětem, které bezmezně miluje svého Otce. Důvěřuje mu, odevzdává mu vše, co má. I samotnou vůli („*Můj Bože, vybírám si všechno! Nechci být svatá jen napůl, nebojím se utrpení pro tebe, obávám se jen jedné věci: abych si neponechala svou vůli, Vezmi si ji, protože „si vybírám všechno, co ty chceš!“*“).¹⁰⁶

S pokorou přijímá všechny zkoušky, protože věří, že Otec nedává svému dítěti nic, co by nezvládlo.

Díky Terezce se stáváme opravdovými syny. Jak píše Guy Gaucher v knize Učitelka prostoty - Terezka objevila pro nás skutečnost evangelia, a to, že jsme přijali ducha adoptivního synovství. Toto je zároveň cesta duchovního dětství.¹⁰⁷ Jednoduše řečeno, jsme děti našeho Otce.

Nemalou roli zde hraje i odevzdanost. Odevzdat Bohu naši nemohoucnost, slabost. Odevzdat naši vůli a nechat Boha konat. Terezka se Bohu nejen odevzdala, ale i obětovala. To jsem již zmiňovala. Odevzdala se Bohu, když pochopila, že u Něj je všechno možné - odevzdává se tedy do Boží náruče, která ji dostane tam, kam ona dojít nemůže. Ve své slabosti se Jemu s důvěrou odevzdává.¹⁰⁸ Miluje Ježíše dětinskou prostotou: „*Já jsem to maličké, které se Ježíšovi vyšplhalo do klína, natahuje tak hezky nožku, zvedá*

---

¹⁰¹ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 112

¹⁰² Dopisy Terezie z Lisieux, s. 223

¹⁰³ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 61

¹⁰⁴ Vstupuji do života, s. 88

¹⁰⁵ Marie Eugène od Dítěte Ježíše. Tvá láska rostla se mnou, s. 34

¹⁰⁶ Dějiny duše, s. 31

¹⁰⁷ Gaucher. In: Učitelka prostoty, s. 49

¹⁰⁸ Gaucher. In: Učitelka prostoty, s. 49

hlavičku a nebojácně ho hladí. To druhé dítě se mi už tak nelíbí. Chová se jako dospělý, něco mu řekl... ví, že k Ježíšovi má mít úctu...“¹⁰⁹

O duchovní cestě by se dalo povídat dlouze, ale nelze vše napsat ve zkratce. Cestička v sobě skýtá mnoho pokladů, které člověk ve slovech Terezky nachází vždy znovu a znovu. Chtěla bych tuto kapitolu ukončit Tereziinou odpovědí na otázku matky Anežky od Ježíše, aby jí vysvětlila cestu, jíž chce Terezka po smrti učít duše.¹¹⁰ Terezie jí tehdy odpověděla: „*Matko, to je cesta duchovního dětství, je to cesta důvěry a naprosté odevzdanosti. Chci učít duše těm malým prostředkům, které se mi tak dokonale dařily, chci jim říci, že tady na zemi je třeba dělat jen to jediné: házet Ježíšovi květy malých obětí, přijímat ho něžně, právě tak jsem ho přijímala, a právě proto budu tak dobře přijata.*“¹¹¹

4. Spirituální teologie

Je na místě také zmínit pár slov o spirituální teologii, kam Terezie od Dítěte Ježíše spadá svým duchovním životem. Její život je natolik velkým svěděctvím, že ne nadarmo byla prohlášena za učitelku církve a patronku misí. Proto bych zde ráda zařadila kapitolku o spirituální teologii. Než se vrhneme na samotné hledání vlivu Terezky na současného člověka, podívejme se ve zkratce, co se myslí pod pojmem spirituální teologie.

Pojďme se nejprve podívat na křesťanskou spiritualitu. Každý člověk je bytostí bio psycho sociálně spirituální. To znamená, že máme mimo jiné i spirituální potřeby. Každý z nás vnímá svým způsobem spiritualitu, který je něčím mimořádným, něčím, co nás přesahuje. Buďto je přirozená nenáboženská spiritualita, ta je v každém člověku a mluvíme o ní tehdy, když se člověk nehlásí ke křesťanské nebo k jiné náboženské tradici. Poté je spiritualita náboženská, kdy se člověk hlásí již k nějakému náboženskému systému.

Spiritualitou každého z nás se myslí naše otázky, co je pro nás důležité, významné? Souvisí s hledáním našeho životního povolání – kým mám v životě být, hledání smyslu života, s naší existencí – proč vůbec žiji? Souvisí též s naší

---

¹⁰⁹ Vstupuji do života, s. 47

¹¹⁰ Vstupuji do života, s. 176

¹¹¹ Vstupuji do života, s. 177

seberealizací, životním směřováním, naplněním. Pokládání otázek týkající se víry v „Něco“, v „Někoho“. Hledáme vztah k Bohu, k Dobru, k vyššímu řádu. Hledáme odpovědi pro pochopení hlubšího života.

Spiritualita též souvisí s vybočením z našeho egoismu, překročení sebe sama směřující například k úctě k druhému člověku, altruismu, lásce, laskavosti.¹¹²

Co znamená slovo spiritualita? Vychází z latinského názvu *spiritus* resp. *spirit(u)alis*, které pochází ze slovesa *spirare*, které znamená dýchat. Proto se také *spiritus* překládá jako „dech“ nebo „duch“.¹¹³ Spiritualita tedy znamená život darovaná Božím Duchem, tedy duchovní život.¹¹⁴ Spiritualita znamená život s Kristem v Duchu svatém, máme tedy účast na Božím životě.¹¹⁵ Jde tedy o společenství Boha a člověka, které se uskutečňuje skrze Ježíše Krista. Ježíš nám daroval Ducha svatého, který působí v našem životě a otevírá nové působení a přítomnost Ježíše Krista. Každý toto společenství prožívá po svém, se svojí originalitou.¹¹⁶

„Křesťanská spiritualita je praxe života, duchovní život. Promýšlení a reflektování víry a praxe víry, které se děje v teologii, se zaměřuje i na oblast spirituality. Mluví se pak o „spirituální teologii“.“¹¹⁷

Terezie spadá do spirituální teologie, protože jak je řečeno ve Slovníku spirituality, *„spirituální teologie je věda, která se odvozuje ze zjevených zásad, jak dosáhnout dokonalosti duchovního života, a jakým způsobem k ní může člověk dospět a směřovat“.*¹¹⁸

Pojďme se tedy začíst do slov, které pro nás Terezka zanechala. Pojďme a zkusme si jejím příkladem trochu obohatit náš vlastní duchovní život.

---

¹¹² Spiritualita. Manuskript přednášek. 15.2. 2011

¹¹³ Slovník spirituality, s. 904

¹¹⁴ Weismayer. Život v plnosti, s. 7

¹¹⁵ Weismayer. Život v plnosti, s. 19

¹¹⁶ Kohut. Co je spirituální teologie, s. 33

¹¹⁷ Weismayer. Život v plnosti, s. 14

¹¹⁸ Guibert. In: Slovník spirituality, s. 1026

II. Osobnost Terezie z Lisieux jako inspirace pro současného člověka

1. Inspirace „dětstvím“ Terezie z Lisieux pro současného člověka

V této části mé bakalářské práce bych se ráda věnovala hledání „inspirace“ Terezie z Lisieux pro současného člověka. Nemusíme pochybovat, že je Terezka pro nás i v dnešní době jakousi duchovní rádkyní. Přinesla mnoho světla do věcí a situací, které jsme přece už znali. Ale ona je svým příkladem „oživila“. Některá slova jí vyřčená dostala pro nás pochopitelný výraz.

Může nám Terezka pomoci svým životem i v dnešní době? Je možné její cestu lásky použít v našem životě? Jsou její slova stále aktuální?

Sama mohu říct, že při setkání s Terezkou – paradoxně jsem se s ní seznámila v dětské knize – O Terezce Martinové, jsem započala vlastní cestu lásky. Tehdy jsem vůbec netušila o kom je vlastně řeč. Jen vím, že jsem byla okouzlena její dětskou radostí a láskou k Bohu. A toužila jsem prožívat to samé. Dokonce jsem litovala toho, že už nemůžu být dítětem a prožívat víru dětsky prostým způsobem. Jaký omyl! Naštěstí se ke mně dostala kniha Dějiny duše. Byl to pro mě první kontakt s nějakou světicí (do té doby jsem svaté neuznávala), ale cítila jsem, že Terezka mi v mnohém rozumí. Byla mi blízká slova o Bohu jako lásce, o svatosti ve skrytosti a v maličkostech. Zároveň žít ve skrytosti, což v dnešní době, která je honbou za kariérou a penězi je velice obtížné, ale zároveň v plnosti rozdávat lásku a být učedníkem pro Ježíše. Dala mi pochopit některé temnoty, které člověk ve svém duchovním životě chtě nechtě prožívá – vidět v nich nějaký význam. Je toho mnoho, co mi Terezka dala a dává.

A proto bych se ráda věnovala v několika kapitolách věcem, kde si myslím, že Terezka promlouvá doteď. Kde jsou její skutky živým slovem pro nás.

1.1 Žít ve skrytosti?

*„Žít z lásky, to je dávat, dávat stále,
nežádat mzdu, neměřit, nevážit, nepočítat...“¹¹⁹*

Dnešní doba je pro mne znamením uspěchanosti. Nedokážeme se zastavit, ale honíme se za věcmi, které pro náš duchovní život, a nejen to, ale i pro život nevěřícího člověka, nejsou zrovna tím správným naplněním života.

Kam se podíváme je někdo, kdo jde po ulici držíc mobil, telefonuje – všiml si vůbec, že ten či onen potřeboval pomoc? Práce se cení podle výše platu, v televizi je mnoho soutěží, které tvoří pseudohvězdičky. Anebo soutěže, kde se dá vydělat balík peněz, ale na úkor ponížení sebe sama, a o to hůř i vlastní rodiny.

Často jsem svědkem, co může způsobovat touha po moci, po kariéře, dokázat něco velikého! Pracuji s malými dětmi. A někteří rodiče mají na prvním místě práci, své vlastní potřeby, až poté přijde na řadu to dítě, které vyhlíží své rodiče se smutným výrazem v očích.

Často se ptám, jaký to má význam? Proč si potřebujeme stále dokazovat, že jsme někdo? Máme-li peníze, máme všechno, můžeme s druhými zametat...

Bohatství a sláva však není vše. Každý jistě zná člověka, který něčeho významného dosáhl, dokázal vše, co si předsevzali, topí se v penězích, mají úspěch v práci, jsou mnohdy obdivováni námi ostatními, a přesto nejsou šťastni. Přes to všechno neprožívají smysluplnost svého života, někdy si i zoufají. Sebevraždy jsou toho nejlepším dokladem.¹²⁰

Na druhé straně proti slávě a bohatství, jsou lidé, kteří jsou v očích světa neschopní, nemožní, dokonce i neúspěšní, a přesto jim radost září z očí. Oni dokonce žijí smysluplný život.¹²¹

Nedokázala také Terezka, že sláva, touha po moci, bohatství nemusí být jistým ukazatelem života žitého ve smysluplnosti? Ve své maličkosti oslovuje svojí velikostí stále více lidí. Žila ve skrytosti. Toužila být zapomenuta – jaký paradox této touhy, když víme, jak se jí to, naštěstí pro nás, nepovedlo. V čem je síla této maličkosti? A kdo vůbec dává této maličkosti ten velký význam?

¹¹⁹ Básně sv. Terezie z Lisieux, s. 17

¹²⁰ Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 46

¹²¹ Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 46

1.1.1 Zapomenuté zrnko písku

Terezka jako Bosá karmelitka je předurčena k životu v samotě. Ona však této samotě dává nový význam. V samotě nachází i svoji skrytost, která ji tolik přibližuje k Bohu. Skrytost ale neznamená být nečinný. Ba naopak. Terezka se chce ztratit, aby mohla milovat!¹²² *„Být tím zrnkem písku, skrytým, bezvýznamným, zapomenutým, které nic neznamená a po němž šlapou. Jaké štěstí být tak dobře skrytá, že na vás nikdo nemyslí, být neznámá dokonce i lidem, kteří s vámi žijí.“*¹²³

S tímto veršem je úzce spojena i Tereziina sebeláska. S níž dlouho bojovala. Sklony k sebelásce se objevovaly již v jejím dětství. Terezka byla hýčkané a všemi obskakované dítě. Zdálo se, že měla všechno. Jako nejmladší se nemusela starat o žádné domácí povinnosti. Když však pomohla, čekala od druhých vděk, jenž byl neúměrný k tomu, co udělala.¹²⁴ Sama svoji sebelásku popisovala tak, že nebyla spokojená s tím, co pro ni udělali druzí s láskou, a nebyla schopna se snížit, aby něco dostala – nebyla ochotna vzdát se své velikosti. Sama k tomu poznamenává, že jen rodiče, kteří ji vychovávali ctnostně, zabránili tomu, aby se nestala hodně zlou. Naštěstí však navzdory sebelásce měla i lásku k dobru.¹²⁵

Možná se ptáte, proč zde píšete o sebelásce (myslím tím sobeckou sebelásku, chtít to nejlepší jen pro sebe, touhu vlastnit, být úspěšný). Jak souvisí s tím, co jsem na začátku napsala? Jak s tím souvisí kariérnost dnešního člověka? Terezka to však ve svých slovech popsala. Jsme neschopni přijímat to, co nám nabízejí druzí. Nejde ani tak o to, co nabízejí, ale s jakým úmyslem. S láskou. Nejsme schopni se snížit ze své „velikosti“. Jsme přece manažery firem, právníci, co si vždycky poradí. Ano, milujeme příliš sebe, hledíme na sebe, ale později poznáme, že sebeláska a obdiv sebe sama, ba co hůř, obdiv od druhých, není to, co nás naplňuje. Terezka svoji sebelásku proměnila v lásku k Ježíši. Poznala, že by jí sebeláska dohnala k tomu, že by byla zlá. Přichází tedy se zajímavým zjištěním. Postavit proti sebelásce, která je spojena i s vlastněním něčeho, naprostou chudobu, zříct se všeho ve prospěch Ježíše:

---

¹²² Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 93

¹²³ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 93

¹²⁴ Dějiny duše, s. 92

¹²⁵ Dějiny duše, s. 28

„Ježíš nechce, abych se domáhala toho, co mi patří. To by se mi mělo zdát snadné a přirozené, když přece nic není moje. Pozemského majetku jsem se zřekla slibem chudoby, a tedy nemám právo si stěžovat, když se mi odejme něco, co mi nepatří. Naopak se mám radovat, že mohu pocítit chudobu.“¹²⁶

Samozřejmě to neznamena, že nemáme právo v tomto směru klopýtnout. Terezka také někdy bojovala s tím, že ji rozčílilo, když některá její věc nebyla na svém místě. A těž se to netýká věcí, které jsou pro nás nezbytné.¹²⁷

1.1.2 Chudoba pro Ježíše

Proč chudoba? Co má společného s touhou být úspěšnými, bohatými lidmi, čekající obdiv a vděčnost od druhých? Může nás chudoba učinit šťastnými? Může nás naplňovat? A jak?

Chudoba z nás dělá pokorné srdcem. Přináší nám to radost být chudý duchem, nic nevlastnit.¹²⁸ Oproti bohatství, přichází Ježíšova rada: *„A tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť. Kdo tě donutí k službě na jednu míli, jdi s ním dvě. Kdo tě prosí, tomu dej, a kdo si chce od tebe vypůjčit, od toho se neodvracej.“* (Mt 5,40)¹²⁹

Tím vším, co je řečeno v Matoušově evangeliu, se můžeme stát šťastnými. Zapomenout na sebe, žít ve skrytosti a žít pro druhé. Nedělat to s nutným zlem, ale pro Ježíše. Pro radost, jež nás jistě bude naplňovat. Hledat jiná bohatství, než jak pro nás znamenají majetky, vysoký plat, úspěšnost a ocenění od lidí.

„Jak jsem řekla, dělala jsem tyto věci jenom pro Pána Boha...“¹³⁰ Máme dělat věci jen pro Boha, dělat Bohu radost, který tak rád dává. Dává nám vše, co potřebujeme. Máme-li lásku a radost od Boha, máme to největší bohatství. U Boha nepotřebujeme peníze, nemusíme být velkými, nemusíme si hrát na dokonalé, měřit počet svých skutků. Stačí být opravdovými a Boha milovat. On dává více, než bychom si opravdu zasloužili! Není Jeho neskutečná láska vyřčena v blahoslavenstvích v Matoušově evangeliu? (Mt 5, 1-10) Nebojme se být před Bohem takový, jací jsme. Nebojme se mu vše s důvěrou odevzdat.

---

¹²⁶ Dějiny duše, s. 220

¹²⁷ Dějiny duše, s. 221

¹²⁸ Dějiny duše, s. 221

¹²⁹ Mt 5,40

¹³⁰ Dějiny duše, s. 93

Za vše, co pro Něj děláme, máme jistou odměnu: „*Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích.*“¹³¹

Ale co z toho budeme mít? Vzdát se všeho? Neprahnout po zemských bohatstvích, která rychle přinášejí pocit naplnění? Proč se odvracet od sebe? Ba dokonce na sebe zapomenout? Proč vše dávat Bohu?

Poslechněme si, jakou odpověď nám na to Terezka dala: „*S radostí vidím, že když ho milujeme, srdce se rozšiřuje, že toto srdce může věnovat nesrovnatelně víc lásky svým milým, než kdyby se soustředilo na lásku sobeckou a neplodnou.*“¹³²

Terezka vše odevzdala Ježíšovi. Rozhodla se, že bude žít ve skrytosti. A v té skrytosti se rozdává svým bližním. Její služba šla však ještě dál za obzor Karmelu. Nedělala radosti jen svým sestrám ve společenství. Mnohé trampoty se sestrami popisuje ve svých vzpomínkách. Jak sloužila sestrám, které si o ní myslely, že je neschopná a neužitečná. Sloužila s láskou a učila se milovat všechny věci, které jí byly nepříjemné.¹³³ Služba druhým, zvláště touha po spáse hříšníků¹³⁴ ji však dělala šťastnou.

„...*Pocítila jsem velkou touhu pracovat na obrácení hříšníků, touhu, kterou jsem dříve necítila tak živě...Jedním slovem, pocítila jsem, že do mého srdce vstoupila blíženecká láska, potřeba zapomínat na sebe, abych dělala radost jiným,*¹³⁵ *a od té doby jsem byla šťastná!*“

Sama za sebe mohu říct, že jsem dlouho v sobě cítila prázdnotu. Nic mě nenaplňovalo. Pak jsem ale díky jedné životní zkoušce pochopila, co mě může naplnit. Dělat radost druhým. I když jsem měla pocit, že na to nemám, že nikdy nedokážu pomáhat jiným, vložila jsem všechnu svoji neschopnost, strach, svoji malost do rukou Ježíše. Stala jsem se dobrovolnicí. Je to pro mě služba, kde se člověk musí hodně vydávat, ale vím, že od té doby se cítím šťastná.

Cítíme-li však, že nemáme odvahu důvěřovat Bohu, stát se před Ním maličkými a dělat vše ve skrytosti a nečekat obdiv, odevzdejme mu to vše, tak, jak to dělala Terezka: „*Tu jsem se vrhla Pánu Bohu do náručí jako malé děčko, skryla jsem tvář do jeho vlasů a řekla jsem Mu: Pane, jsem příliš malá, než*

---

¹³¹ Mt 5,11

¹³² Dějiny duše, s. 228

¹³³ Vstupuji do života, s. 25

¹³⁴ Učitelka prostoty, s. 85

¹³⁵ Učitelka prostoty, s. 85

abych mohla krmit tvé děti. Chceš-li jim dávat mým prostřednictvím, co se pro každé z nich hodí, naplňuj mou malou ruku. Aniž bych se vymanila z tvé náruče, aniž bych i jen odvrátila hlavu, budu dávat tvé poklady duši, která mě přijde požádat o potravu.“

Bohatství a sláva pro nás, kteří chceme naplňovat své životy jinak než světským úspěchem, uspokojovat jen své potřeby, na nás čeká jinde. Díky Tereziině svědectví o malé cestičce lásky a důvěry můžeme žít šťastni i ve svých obyčejných skrytých životech, které však vedou k Bohu.

Terezka sama o tom píše v jednom dopise své spolusestře. Vysvětluje v něm, jak důležitá je láska k druhým a hlavně láska k Bohu. A co je vlastně pro nás odměnou. Je-li láska, kterou máme k druhým založena na Bohu, tak tou měrou, jak roste, roste také v naší duši láska k Bohu. *„Čím víc si pak srdce vzpomíná na bližního, tím víc si vzpomíná také na Boha a touží po něm. Kdo miluje opravdově Boha, pokládá za zisk a odměnu, ztratí-li všechno a ztratí-li sám sebe pro Boha...“*¹³⁶

Jistě není jednoduché vymanit se ze svých zvyklostí a hledat štěstí v této Tereziině cestičce. Může to být pro nás však velkou inspirací a vzpruhou. Ona sama je důkazem toho, že neprahne-li po věcech prchlivého rázu, máme prázdné dlaně, kterými (máme-li ten pocit) nemůžeme nic moc nabídnout. Nemůžeme být přece šťastnými, vzdáváme-li se luxusu dnešního světa. V tom je právě kouzlo Tereziiny cestičky – prázdné dlaně, ale srdce plné lásky, touží-li po Bohu!

Chtěla bych tuto kapitolu ukončit slovy, které nám zanechala Terezka. Žena, která přes svá mnohá utrpení, jež chtěla prožívat ve skrytosti a v malosti, zapomenuta a zašlapána všemi, proslavila svoji „cestičku“ snad po celém světě. Není to důkaz, že být malými chudými svého Božského Otce má přes mnohá protivenství svou velkou cenu?

*„Porozuměla jsem, co je pravá sláva. Ten, jehož království není z tohoto světa, mi ukázal, že pravá moudrost záleží v tom, abychom vkládali svou radost do pohrdání sebou. Chtěla jsem, aby moje tvář byla jako Ježíšova opravdu skrytá, aby mě na zemi nikdo nepoznával.“*¹³⁷

---

¹³⁶ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 243

¹³⁷ Dějiny duše, s. 147

1.2 Shrnutí

Touto kapitolkou jsem se snažila najít klady v Tereziině „cestičce dětství“. Cestička, která není na odiv, ale ve skrytosti. Tato „malá cesta“ je jakousi ukázkou „jednoduché cesty“ k Bohu. Terezie ji popisuje jako vyzdvižení výtahem v protikladu k únavnému stoupání po schodech. Je to cesta důvěry a dokonalé odevzdanosti Bohu. Tento postoj se má vyjadřovat ve všedních a v nejmenších věcech.¹³⁸

Dá se vůbec žít ve skrytosti? Hledat bohatství, slávu a moc jinde než ve světských záležitostech? Může být člověk šťastný, hledá-li velké věci v malých?

A hlavně, hledá-li smysl života v Někom jiném v rozporu s dnešním na první pohled blýskavém bohatém světě?

Život Terezky je toho důkazem. Ona byla ve své malosti, která se stávala velkou v očích Ježíšových, šťastná. To On je pro nás pokladem, bohatstvím a slávou, kterou nám dává. Terežčina slova to hezky popisují: *„Ježíš je skrytý poklad, nedocenitelné jmění, které jen málo duší umí nalézt, protože je skryté – a svět má rád to, co bije do očí. Kdyby se Ježíš, chtěl ukázat všem duším se svými nevýslovnými dary, bezpochyby by nebylo ani jediné, která by jím pohrdala. On však nechce, abychom ho milovali pro jeho dary, naší odměnou má být on sám. Aby člověk našel skrytou věc, musí se sám skrýt. Náš život má tedy být tajemstvím, musíme se podobat Ježíši – Ježíši, jehož tvář byla skrytá...“*¹³⁹

Zároveň jsem chtěla poukázat, co nás může naplňovat. Proti bohatství jsem postavila Tereziinu chudobu. Terezka se sama opírá o biblické blahoslavenství – být chudý v duchu. Neznamená to, vzdávat se potřebných věcí, ale nelpět na majetku, na věcech, která jsou již nadbytkem. Terezky karmelský život byl opředen chudobou a dokázala z něj získat tolik bohatství. Hlavně bohatství získané z důvěrného vztahu s Bohem, kterému se odevzdala jako malé dítě. Taktéž Terezku naplňovala služba druhým, ať už to byly modlitby, výchova novicек, služba sestrám a rodině.

¹³⁸ Weismayer. Život v plnosti, s. 60

¹³⁹ Terezie z Lisieux. Myšlenky na každý den, s. 92 - 93

V Tereziině případě však přijetí chudoby znamenalo i něco jiného, než se jenom vzdávat bohatství, majetku a slávy ve světě. Ona přijala především chudobu svého miláčka, tedy chudého Ježíše Krista. Ježíšova chudoba však nespočívá v nedostatku statků, provozuje výdělečné řemeslo, jeho skupinu vydrží přátelé z majetné společnosti. Jeho chudoba se týká jeho mírnosti, pokoře srdce a přijetí vůle Otce, přijetí utrpení. Kristus se stal chudým, aby obohatil druhé.¹⁴⁰ „Znáte přece štědrost našeho Pána Ježíše Krista: byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli.“¹⁴¹ Ježíš je chudým, protože zvěstuje radostnou zvěst chudým. Projevuje solidaritu s chudými, kterými nepohrdá, neodsuzuje a nevykořisťuje je. Přisvojuje si jejich smýšlení, sdílí jejich touhy, naplňuje jejich očekávání. Chudé nazývá Ježíš blahoslavenými, kteří jsou chudí v duchu. Být chudí v duchu je dar od Ducha svatého, jež můžeme pochopit jako vnitřní chudobu, která je podmínkou následování Krista. Těmto chudým Bůh slibuje skrze svého Syna Ježíše nebeské království, které je naším bohatstvím.¹⁴²

Není to jednoduché rozhodnout se pro Krista, následovat jej v takovéto chudobě. Nemusíme se zbavovat svých majetků, které jsou nezbytně nutné, ale bohatství, které zahlušuje Ježíšovo radostné hlásání dobré zvěsti o nebeském království, které je pro každého z nás. Skrze Ducha svatého získáváme chudobu, která neprahne po vlastnictví, moci, nadutosti, nýbrž touto chudobou naplňuje Duch svatý naše srdce radostí ze svobodného následování Krista a zároveň získáváme jistotu, že Bůh naplní prázdno, které udělal člověk v sobě a kolem sebe.¹⁴³

Zde může čtenář vidět, že ačkoliv rozhodnout se pro chudobu není jednoduché, skrze Ducha svatého, který činí v našich životech skrze Boha, má pro nás toto rozhodnutí větší bohatství a smysl.

Skrze život Terezie, jež se pro takovou chudobu rozhodla, můžeme vidět, že Bůh je k nám velkorysý a oceňuje veškeré naše snažení, které je dost často nedokonalé.

A dalším krásným svědectvím z Tereziina života je její duchovní bohatství, které získala skrze její skutky lásky a služby druhým. Sám Ježíš byl

---

¹⁴⁰ Slovník spirituality, s. 338

¹⁴¹ 2. Kor 8,9

¹⁴² Slovník spirituality, s. 339

¹⁴³ Slovník spirituality, s. 340

solidární k chudým a v tom bylo Jeho bohatství (jak jsem psala výše), které obohacuje naše životy. To samé dokázala Terezie, ač žila ve skrytosti a vzdala se zjevné slávy i bohatství. Jejím bohatstvím a odměnou této cesty byl sám Ježíš Kristus, jenž zjevil nebeské království svého Otce pro nás.

2. Povolání ke svatosti

*„Mé nebe je mít v sobě trochu podobnosti s Bohem,
jenž stvořil mě svým dechem.“¹⁴⁴*

V další kapitole bych se chtěla věnovat našemu povolání ke svatosti. Lze ji dosáhnout, jsme-li „obyčejnými“ lidmi? Máme Bohu co nabídnout? Jsou naše skutky nebo činy dostatečně velké?

Svatost je spojená s dokonalostí. Jako děti Boží jsme všichni povoláni ke svatosti, stát se dokonalými. Jsme toho však schopni, jsme-li ubozí malí tvorové?

2.1 Člověk byl stvořen k obrazu Božímu

Než se však podíváme, jak se svatostí bojovala sama Tereзка, pokusím se ve zkratce pojem svatosti vůbec vysvětlit.

Člověk byl stvořen k Božímu obrazu: „*Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím...*“¹⁴⁵ Co to znamená? Člověk je schopen poznávat a svobodně milovat Boha. Jsme jedinými tvory na zemi, které Bůh povolal, abychom s láskou sdíleli Boží život ve svatosti. Božím záměrem nebylo ani utrpení ani smrt. Měli jsme žít v dokonalé harmonii s Bohem a se stvořením, jež bylo vykonáno pro nás. My jsme měli Bohu sloužit, poznávat Jež a hlavně Ho milovat. My jsme se toužili Bohu vyrovnat, a tak jsme zhřešili naším prvotním a „dědičným“ hříchem. Přítomností hříchu v našich životech je zraněna naše přirozenost. Náš život podléhá utrpení, smrti, nevědomosti a máme sklony k hříchu.¹⁴⁶ V prvním stvořeném člověku Adamovi jsme zhřešili my všichni. Bůh stvořil člověka pro věčné spojení

---

¹⁴⁴ Básně Terezie z Lisieux. Báseň Mé nebe, s. 47

¹⁴⁵ Gn 1,27

¹⁴⁶ Compendium katechismu katolické církve, s. 37 - 39

s Ním. Adam byl zprvu uchvácen tímto osobním spojením s Bohem. Žil život, v němž byla přítomna jen Boží láska, jež byla tvůrčí a posilující. Jeho vůle byla zaměřena k Bohu, kterému sloužil snadno a s radostí. Žil v láskyplné závislosti na Bohu a přijímal od Něho všechno, co byl a co měl. Adamův hřích záležel v tom, že toužil po samostatnosti a nezávislosti. Rozhodl se soustředit svůj život kolem sebe, hledal především své dobro a svou slávu, že chtěl být tím, kým chtěl být sám.¹⁴⁷

Láska Boha je k nám však neskonale veliká a milosrdná a touží po našem spasení, po našem návratu k Němu samotnému - „*Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen*“ (Jan 3, 16-17)¹⁴⁸

Ježíš Kristus přinesl světlo, jakési řešení, naději do našich hříchů. Přišel k nám jako obyčejný člověk trpící stejnými pocity, slabostmi, které jsou tak dobře známy. Ježíš Kristus byl dokonalým obrazem živého Boha, svého Otce. My se máme této dokonalosti co nejvíce připodobňovat.

Všichni věřící jsou povoláni ke svatosti – „*Ta je plností křesťanského života a dokonalé lásky a uskutečňuje se v důvěrném spojení s Kristem a v něm s Nejsvětější Trojicí.*“¹⁴⁹

Jistě to není pro nás slabé tvory jednoduché, ale i s tím Bůh „počítá“. On nepovolává dokonalé a bohaté lidi, ale hříšníky, lidi chudé, zmrzačené, slepé a kulhavé.¹⁵⁰ On k nám promlouvá ústy sv. Pavla takto: „*Pohleďte, bratři, koho si Bůh povolává. Není mezi vámi mnoho moudrých podle lidského soudu, ani mnoho mocných, ani mnoho urozených.*“ (1 Kor 1,26).¹⁵¹

2.1.1 Svatost z naší nedokonalosti?

Možná si řeknete, ale můžeme se rovnat svatým? Jak můžeme dosáhnout svatosti, dokonalosti? Neprožíváme žádné velké zázraky, nemáme zjevení, extáze, necítíme žádné velké milosti od Boha. Proto se nám Tereška může

---

¹⁴⁷ Cuskelly. Současná spiritualita, s. 118

¹⁴⁸ Jan 3,16-17

¹⁴⁹ Kompendium katechismu katolické církve, s. 119

¹⁵⁰ Klačková. Povolání. In:

<http://www.biblickedilo.cz/ckbdweb/polozka.aspx?pid=196&kid=128> dne 18. 5. Rozhlasový pořad Bible v liturgii.

¹⁵¹ 1 Kor 1,26

i v boji o svatost našeho „obyčejného“ života, stát velkou rádkyní a přítelkyní. Ba co víc, i velkou přímluvkyní. Neslíbila snad Terezka, že bude prokazovat dobro i v nebi?¹⁵²

Myslím si, že v dnešní době je člověk jaksi proti velkým zázrakům dávaných na odiv již nějak obrněn. Přestáváme věřit na zázraky a jevy (stigmata, zjevení aj.), jež jsou pro nás rozumově nevysvětlitelné, ztrácejí pro nás svůj důležitý význam. Více oslovující jsou pro nás svědectví lidí, kteří na první pohled žili obyčejným životem, nevyznačujícím se velkolepými věcmi. Žaseme nad životy, které jsou plné dotyky jemné a něžné lásky Boha. Říkáme si, jak Bůh působí v životech druhých. My přece taky chceme zakusit dotyk od Lásky. Tak se zaposlouchejme do Terezčiniých slov, která jsou důkazem toho, že Láska promlouvá za každých okolností. Využívá každou naši slabost a nedokonalost. Lásce stačí jen naše touha po ni samotné! „*Láska se nad námi sklání!*“¹⁵³ Je to přece v její přirozenosti.

Jak jsem psala v předchozí kapitole, Terezka byla normální dívkou, která prožívala stejná životní klopýtnutí jako my. Jako malé dítě byla tvrdohlavá, svéhlavá a hrdá. Ví, co chce a jde si zatím.¹⁵⁴ Terezie při svém psaní vzpomínek sama dodává, že zdaleka nebyla bez chyb a bylo jí všude plno. Bojovala s netrpělivostí, přecitlivělostí a hněvem. Ani touha líbit se jí nebyla cizí. Ale zároveň byla „šibalka“, humorné dítě, které dokázalo pozvednout náladu. To platilo i v pozdějších letech na Karmelu.¹⁵⁵ Na druhou stranu byla Terezka vnímavá. Chápala smysl slova hřích a odpuštění. Hned, když udělala nějakou špatnost, prosila o odpuštění a upřímně toho litovala. Věřila, že odpuštění je vždycky možné! Měla velký smysl pro upřímnost – nikdy by nelhala.¹⁵⁶ V Dějinách duše mimo jiné píše, že byla pokorná a přirozenou ctností bylo si nikdy nestěžovat, anebo byla-li nespravedlivě někým obviněna, mlčí a neospravedlňuje se.¹⁵⁷

Tolik málo o tom, jaká byla Terezka. Můžeme vidět, že byla rozverným dítětem, které mělo své vrtochy, to samé však platilo i později na Karmelu. Dokázala se rozhněvat, ale zároveň se snažila proti tomu bojovat. Postupně se

---

¹⁵² Vstupuji do života, s. 42

¹⁵³ Dějiny duše, s. 16

¹⁵⁴ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 17 - 18

¹⁵⁵ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 18

¹⁵⁶ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 19

¹⁵⁷ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 21

naučila proměnit její vrtochy v oběti, které dokázala milovat. Svědčí o tom i několik příběhů v Dějinách duše. Terezka nebyla dokonalá ve svých počínáních, i ona občas chybovala tak jako my. Její dokonalost spočívala v její touze milovat. Do všeho mísila lásku, protože všechno bylo konáno pro Lásku. Láska nám dává touhu měnit se, stávat se maličkými dětmi dělajícím Tatínkovi radost, jak si můžeme přečíst níže.

Terezka měla to štěstí, že vyrůstala v rodině, kde byl Bůh podle všeho na prvním místě. S láskou bylo Terezce zjeveno, jak Bůh miluje i svou Terezku. Její rodiče byli srdeční a neodmítali pomáhat druhým. Možná proto měla také Terezka citlivé srdce a dokázala i díky tomu tolik vnímat lásku Ježíšovu a toužila ji odplácet.

Její jedinou starostí bylo, jak dělat Ježíšovi radost. „*Je se mnou spokojen?*“¹⁵⁸

Není to krásné? Proměnit naše povolání ke svatosti v radost? A ne jen ledajakou! Radostí pro Boha.

2.1.2 Touha po svatosti

Často slyšíme v kázáních, jak jsme povoláni ke svatosti, a jak toho dosáhnout. A každý správný katolík se o to musí přece snažit. Nedopouštějte se hříchů takových a takových. Někdy mám pocit, že už člověk pořádně nic nemůže, protože v dnešní vyspělé moderní době všude číhají nástrahy proti naší svatosti. Nejlepší by tedy bylo zavřít se do nějaké místnosti se čtyřmi bílými stěnami, a ještě k tomu daleko od civilizace. Sama musím přiznat, že po některých kázáních mě taková touha přešla. Cítila jsem, že to nemohu zvládnout. Cesta k dokonalosti není pro mě, protože jsem prostě tvorem hříšným, leckdy upadajícím do stále stejných chyb. Slýchávala jsem životy velkých světic a světců, jakých milostí jim bylo dopřáno – to prostě není pro mě! Dostala se mi však do rukou slova určená pro mě, a to od Terezky. Její známé „*vybírám si všechno*“,¹⁵⁹ je úžasným důkazem, že svatosti můžeme dosáhnout i my maličci.

Tímto „*vybírám si všechno*“ popsala Terezka svoji touhu po svatosti. Vybírá si všechno, veškeré oběti pro Boha. Nebojí se žádného utrpení, které

---

¹⁵⁸ Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 19

¹⁵⁹ Dějiny duše, s. 31

bude pro Něho. Nechce být svatá jen napůl, ale se vším všudy, co svatost přináší. Odevzdává Bohu svoji vůli a je rozhodnutá vybrat si vše, co On chce!¹⁶⁰

Ano, v touze po svatosti je nejen touha po ni samotné, ale i důvěra a odevzdanost naší vlastní vůle. Odevzdání se do rukou Božích a důvěřovat, že veškeré těžkosti, jež nás mohou v životě potkat, jsou dobré právě pro naši svatost, ale zároveň i pro růst naší důvěry Bohu.

Řeknete si, že se to snadno píše, ale už těžko provádí. Odevzdat někomu moji vůli? Čekat, co pro nás Bůh „zase“ připravil a jen tak to přijímat?

Terezka to udělala. Našla prostředek, jak být šťastná.¹⁶¹ Odevzdala se Bohu jako malé dítě, které svého Otce hluboce miluje. Byla to „*odevzdanost malého dítěte, které bez obav usíná v náručí svého Otce...*“¹⁶² Nebojme se se svojí maličkostí předstoupit před Boha. Nabídnout mu naše „nic“, které však po Něm touží.¹⁶³ „*Vždyť Ježíš neřádá velké činy, ale jen odevzdanost a vděčnost.*“¹⁶⁴ Bůh nepotřebuje naše skutky, ale jen naši lásku.¹⁶⁵ Ježíš lační po duších, které se mu odevzdají. I Terezka si nad tím povzdychne, jak málo duší, jakožto Ježíšovi učedníci, se Ježíšovi bezvýhradně odevzdávají a chápou jeho něžnou nekonečnou lásku!¹⁶⁶

Terezka, jedna z nejznámějších a nejoblíbenějších světic dnešní doby, troufám si říci, se též pokládala za ubohou, nedokonalou (dokonce z toho měla radost!¹⁶⁷) a slabou duši. Svoji chudobu v těchto věcech chápala i tajemství dokonalosti. Ona toužila po svatosti, připadala si však neschopná, ale právě jí maličké, Ježíš odhalil, co bylo skryto moudrým a chytrým.¹⁶⁸

Dokonalost a svatost nespočívá v množství a velikosti skutků, ve ctnostech, v umrtvováních se, v kajících skutcích, ale pouze v naší snaze potom všem. Nesnažit se o oslnivé skutky, ale nabídnout Bohu to, čeho jsme opravdu sami schopni.

---

¹⁶⁰ Dějiny duše, s. 31

¹⁶¹ Dějiny duše, s. 201

¹⁶² Dějiny duše, s. 182

¹⁶³ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 129

¹⁶⁴ Dějiny duše, s. 182

¹⁶⁵ Dějiny duše, s. 182

¹⁶⁶ Dějiny duše, s. 183

¹⁶⁷ Dějiny duše, s. 152

¹⁶⁸ Dějiny duše. Str. 103

Terezka napsala, že nikdy nekonala kající skutky, její snahy o umrtvování se (což bylo v její době velice žádoucí a očekávané) týkala hlavně v „malých“ věcech – neodmlouvala, při sezení se neopírala zády, prokazovala malé služby...¹⁶⁹

I v samotné Bibli se píše: „*Nesmýšlejte vysoko, ale věnujte se všedním službám.*“¹⁷⁰ Bůh po nás nechce, abychom dělali něco, na co nemáme síly. Máme využít toho, k čemu nás povolal: „*Každý ať žije v tom postavení, které měl od Pána, když ho povolal k víře.*“¹⁷¹

Terezka také napsala, že není nutné konat skvělé skutky, nýbrž ve skrytosti pěstovat ctnost tak, „*aby levice nevěděla, co dělá pravice, aby tvé dobrodiní zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.*“¹⁷² Je tu opět krásně ukázáno, kolik pokladů je pro nás připraveno, budeme-li konat naše malé skutky, snahy ve skrytosti, ne „*před lidmi jim na odiv*“¹⁷³

I tak nás milující Bůh Otec ocení či odplatí.

Zajímavostí jsou Terezčina slova v Dějinách duše o její vlastní touze po svatosti. Jejím velkým vzorem byla Jana z Arcu. Terezka se chtěla podobat této světici, protože zemřela mučednickou smrtí pro Boha. Potom toužila i Terezka.¹⁷⁴ Píše o tom, jak ji Pán Bůh vnukl myšlenku její vlastní slávy, která však nebude zjevná smrtelným očím – ona se má stát velkou světící.

Zdá se vám to asi odvážné tvrzení, říct o sobě, že budete jistě svatými! Terezka to však dále vysvětluje ve světle své cestičky důvěry: „*Tato touha by se mohla zdát příliš smělá, uvážíme-li, jak jsem byla slabá a nedokonalá... Přesto cítím stále tutéž odvážnou důvěru, že se stanu velkou světící, poněvadž nespolehám na své zásluhy – vždyť žádnou nemám! Ale doufám v Toho, který je Ctnost, Svatost sama. Jenom On, který se spokojuje s mými chabými snahami, mě pozvedne k sobě, přikryje mě svými nekonečnými zásluhami a udělá mě svatou.*“¹⁷⁵

---

¹⁶⁹ Dějiny duše. Str. 141

¹⁷⁰ Řím 12,16

¹⁷¹ 1. Kor 7,17

¹⁷² Mt 6,3-4

¹⁷³ Mt 6,1

¹⁷⁴ Dějiny duše, s. 187

¹⁷⁵ Dějiny duše, s. 71

A že bychom měli pro svoji svatost a dokonalost dělat mnoho, i co se týče různých pobožností? Pravidelně se modlit, prožívat živou lásku k Bohu – být prostě na první pohled „správnými“ křesťany? Ani toho se nemusíme bát. Jsme jenom chybuujícími lidmi a Bůh se na nás kvůli našim chybám, pádům a nevěrnostem nezlobí! Terezka prý nikdy nedělala žádnou pobožnost, to už jsem psala výše, ale dokonce prožívala několik let suchopárnost, při modlitbě dokonce usínala. Má z toho být však zoufalá? Vůbec ne! Malé děti se přece svému Otci líbí stejně tak když spí, i když jsou vzhůru.¹⁷⁶

Nemusíme se srovnávat s velkými svěťci. Nebojme se žít život s naší lidskou prostotou. „*Přes svou maličkost tedy mohu usilovat o svatost.*“¹⁷⁷

Nedělejme si hlavu s tím, že nejsme pro Boha dost dobří, abychom se stali svatými a dokonalými. Nabízejme mu své malé oběti, vždyť „*Prosté duše nepotřebují složité prostředky.*“¹⁷⁸

Ale přijímejme s důvěrou, co máme od našeho milujícího Tatínka. „*Pán Bůh nemůže vnukat neuskutečnitelné touhy.*“¹⁷⁹ Čím více nám chce Bůh dát, tím větší vzbuzuje touhy.¹⁸⁰

Čiňme skutky tak, jak nejlépe umíme. Přijímejme svoji malost a nedokonalost. Přijímejme sami sebe takové, jací jsme. „*Musím se snášet, taková, jaká jsem, se všemi svými nedokonalostmi.*“¹⁸¹

Nikdy však nezapomínejme činit skutky s láskou a pro Lásku. Kdysi přijímal mocný Bůh jen neposkvrněné žertvy. Bylo zapotřebí dokonalých obětí. Teď však dokonalé oběti vystřídala láska. Terezka se přirovnává k malému ptáčátku, které má však tužby orla. Tento malý ptáček, vědom si svých chyb a slabostí, letět k božskému Slunci. Ptáček se napodobovat velké orly (svaté), ale je to však v jeho malé moci? Ano, ptáček se vrhá ke Slunci se svou odvážnou odevzdaností. Slunce dává ubohému ptáčátku v každém pohledu život.¹⁸²
„...*Tvá láska jde až k šílenství... Jak můžeš chtít, aby se před tímto šílenstvím*

---

¹⁷⁶ Dějiny duše, s. 157

¹⁷⁷ Dějiny duše, s. 201

¹⁷⁸ Dějiny duše, s. 245

¹⁷⁹ Dějiny duše, s. 201

¹⁸⁰ Dějiny duše, s. 256

¹⁸¹ Dějiny duše, s. 201

¹⁸² Dějiny duše, s. 191- 193

*mé srdce nevrhlo k tobě?*¹⁸³ Svatí dělali pro Boha šílené kousky, neb to byli orli, ale Terezka je příliš malá, aby dělala velké věci. Ona má však naději, že Láska ji přijme jako oběť. A dokonce prosí svaté, které pokládá za bratry o milost, aby mohla letět k „*Slunci lásky na perutích božského Orla.*“¹⁸⁴

2.2 Marnotratné děti

Ted' se ale vraťme zpátky k začátku kapitoly, kde jsem psala, že hříchem byla porušena naše svatost, kterou jsme měli od Boha od samého začátku. Myslím, že bychom si mohli vzít příklad s Terezky, když se opírá o citát z Bible. Ona natolik milovala Boha, že věřila v Jeho nekonečné odpouštění jejích hříchů. Jí samotné se dotýkal verš – „*Její mnohé hříchy jsou ji odpuštěny, protože projevila velikou lásku. Komu se málo odpouští, málo miluje.*“¹⁸⁵

Ve svých dopisech sestře Celině píše o tom, že jí a Celině dává milost, aby v hloubi srdce, že by raději zemřeli, než aby Ježíše urazily.¹⁸⁶ Myslím si ale, že tato slova jsou zanechána i pro nás. Máme-li někoho hluboce rádi, nechceme mu vědomě ublížit, urazit. Protože víme, že to způsobuje naším blízkým bolest. A pokud milujeme Boha, který je pro nás „všechno“,¹⁸⁷ o to víc se snažíme vyvarovat se něčemu, co by Bohu ublížilo, ba dokonce urazilo!

Nevidíme snad Jeho milosrdnou lásku i v podobenství o Marnotratném synovi? Terezka se též připodobňuje marnotratnému synovi. I kdyby měla na svědomí všechny hříchy, a se zkroušeným srdcem by se Ježíšovi vrhla do náruče.¹⁸⁸ Bůh miluje své marnotratné syny a dcery, které se s upřímným srdcem plné lítosti nad svými spáchanými hříchy k Němu s důvěrou navracejí. Stávají se před Ním Jeho opravdovými dětmi, které od Něho očekávají odpouštění a především Jeho lásku. On je milující Otec, který na nás stále čeká, vyhlíží nás láskyplným pohledem a čeká, až se k Němu vrátíme. Raduje se nad naším návratem. Nevyčítá, nezatrácuje, neboť „*malé děti se nezatrácují.*“¹⁸⁹

Jeho láska je natolik obětavá, že se nejen raduje, ale dává nám znovu to, čeho jsme se pro naše hříchy vzdali. „*Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám je*

---

¹⁸³ Dějiny duše, s. 193

¹⁸⁴ Dějiny duše, s. 193

¹⁸⁵ Lk 7,47

¹⁸⁶ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 151

¹⁸⁷ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 129

¹⁸⁸ Dějiny duše, s. 249

¹⁸⁹ Vstupuji do života, s. 55

tvé. Ale máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.“¹⁹⁰

Ano, s Bohem se dají dělat velké věci. Dal nám Sebe jako opěrný bod!¹⁹¹ On je ta zdviž, která nás pozvedá po schodech dokonalosti k Němu samému.¹⁹²

2.3 Shrnutí

Byli jsme na začátku stvoření pozváni k účasti na Božím životě, ale zvítězila naše touha po poznání a rovnosti s Bohem. Přišel prvotní hřích, který naši svatost porušil. Bůh však natolik miluje svoje stvoření, že poslal svého Syna Ježíše, který vykoupil naše hříchy. Trpěl pro nás a zvítězil navždy nad smrtí. Jeho láska je natolik milosrdná, že dokonce nevytýká naše hříchy, nepokořuje nás a nesráží nás kvůli našim nepravostem, Bůh stále odpouští, přičemž se stává pro nás zdrojem radosti a svobody.¹⁹³

Nepožaduje takové velké činy a skutky, jako pro nás udělal On. Stačí, abychom Ho milovaly jako děti, které se mu zcela odevzdávají a touží oplácet Jeho lásku láskou. Můžeme se inspirovat neuvěřitelnými životy velkých světců, kteří byli schopni se obětovat pro Ježíše do krajnosti, ale také se nemusíme bát přijmout sebe samé, takové, jací jsme. Přijmout svoji malost a nedokonalost, naše chyby a pády, a vložit je s důvěrou do Otcových dlaní, který se raduje společně s námi. Neboť, jak se píše v bibli v Lukášově evangeliu: „Pravím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“¹⁹⁴

Zároveň nás i Terezka ujišťuje o tom, že i ona byla nedokonalým tvorem, který se dopouštěl chyb. Ona však našla sílu a radost v tom být dětěátkem, které s důvěrou očekává, co má pro něj Otec připraveno a s láskou to vše přijímá. Svatost je povolání pro všechny, nemusíme si však z toho dělat těžkou hlavu, ba naopak – „*Jak sladká radost, když pomyslím na to, že Bůh je spravedlivý, že ví o našich slabostech, že zná dokonale křehkost naší povahy.*“¹⁹⁵ Svatost má být pro nás radost pocházející z důvěry v Boha, který nás zná ze všech nejlépe.

¹⁹⁰ Lk 15,31-32

¹⁹¹ Dějiny duše, s. 249

¹⁹² Dějiny duše, s. 201

¹⁹³ Slovník spirituality, s. 324

¹⁹⁴ Lk 15,7

¹⁹⁵ Sestra Marie Laetitia. Tajemství radosti, s. 18

Ví o naší povaze, o našich chybách a pádech. Ví o našich radostech i bolestech. Zná naše tužby a snahy. Ví o našich klopýtnutích a bojích a leckdy i útěcích před Ním samotným. Přesto všechno nás stále vyhlíží a čeká, jako Otec marnotratných synů a dcer, kteří nakonec poznají, kdo je opravdově miluje a touží po nich.

A v neposlední řadě je důležité odevzdání naší vůle Bohu. Neznamená to však, že se Bůh stane pro nás přísnou autoritou rozhodující o našem životě a my se staneme pasivními poslušnými slepými ovečkami. Boží vůle vyžaduje právě naši spolupráci. Boží vůle je darem milosti, která umožňuje stále hlubší společenství s Bohem, Ježíšem Kristem a Duchem svatým.¹⁹⁶

Proč je tak důležité se Bohu odevzdávat? Není snad v Bibli napsáno v podoběnsství o kmeni a ratolestech: „*Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce, neboť beze mne nemůžete činit nic.*“¹⁹⁷ Staňme se tedy lidmi, kteří s odvážnou opovržlivostí budou toužit po svatosti, tak jako Terezie z Lisieux, a přinášejme hojné ovoce, které je plodem lásky našeho Boha Otce.

---

¹⁹⁶ Slovník spirituality, s. 1105

¹⁹⁷ Jan 15,4-5.

3. Nemoc a utrpení ve světle lásky

*„Jsem posud na břehu, jenž cizí je mi,
leč věčné štěstí tuším před zraky
a ráda opustím už tuto zemi pro nebesa a Boží zázraky...“¹⁹⁸*

Nemoc a utrpení. Téma, které je v dnešní době docela zavrhováno a nepochopeno. Nemoc je něco, co nám překáží, je to nežádoucí návštěvník, kterého bychom raději šoupli za dveře nemocničního pokoje. Myslím tím ale nemoc, která je život ohrožující, anebo přímo ve fatálním stádiu. Bojíme se smrti a umírání. Bojíme se ji prožívat s našimi nemocnými, kteří umírají. A zároveň se bojíme, že jednou budeme umírat my, opuštění a nepochopení. Naštěstí existují lidé, kteří se nebojí umírání a závažných nemocí a bojují za lidskou důstojnost a lidské umírání ve společnosti druhých.

Terezka takovou nemocí trpěla. Nebyla to rakovina, jako by se po předchozích řádkách zdálo, ale tuberkulóza. V době, kdy Terezka touto nemocí onemocněla, byla tuberkulóza častým a fatálním onemocněním. Dnes už by Terezka měla větší šanci na uzdravení. V 19. století nebyla známá léčba nemocí.

Vážná nemoc může způsobit mnohé krize. Nejen krize těla vyplývající z fyzické bolesti, ale i krizi ducha, sebeúcty, naděje a víry. Krize může sice představovat nebezpečí, ale může být i příležitostí pro určité pozitivní změny.¹⁹⁹ Jak se dočteme dále v kapitolách, Terezka prošla krizí naděje, víry a jistě i krizí pocházející z jejích velkých bolestí doprovázející její vážné onemocnění.

Utrpení. Podle mého názoru slovo, které vzbuzuje mnoho pocitů. Od strachu, vzteku, až po hněv na samotného Boha. Nechci zde ale psát o utrpení, která jsme nějakým způsobem poznali, někteří prožili, jakožto války, genocidy, povodně aj. Ale chtěla bych psát o utrpení, jež právě přináší závažná nemoc. Co je možné prožívat.

Je uskutečnitelné si v nemoci a následném utrpení zachovat vlastní důstojnost? Dokázat přijímat pomoc od druhých, aniž bychom poranili svoji touhu po své samostatnosti a soběstačnosti. Jak přijímat utrpení a nemoc?

¹⁹⁸ Básně sv. Terezie z Lisieux, s. 48

¹⁹⁹ Procházka. Pastorační péče o seniory, nemocné, umírající a pozůstalé, s. 17

Jde obojí prožívat v pokoji, ba dokonce s radostí? Kdo nám může pomoci nést těžkosti spojené s nemocí, s utrpením všeobecně?

3.1 Mučednictví pro Ježíše

Jak jsem již psala v předchozích kapitolách, Tereška toužila po mučednictví²⁰⁰, po utrpení pro Krista. Toužila po něm již ve svých 14 letech, kdy bojovala za svůj včasný vstup na Karmel. „*Prosila jsem o milost, abych také byla mučednicí pro Ježíše, a v hloubi duše jsem pocítila, že má modlitba je vyslyšena.*“²⁰¹

Tereška toužila z lásky trpět, ale dokonce se z lásky i radovat.²⁰² Můžeme zde již vidět, že utrpení bylo pro Terešku zároveň spojené s radostí. Je to něco neobvyklého a dech beroucího. Jak můžeme trpět s radostí? A dokonce po něm toužit?!

Dalo by se říci, že dětství Terešky bylo protknuté utrpeními. A jak jsme si mohli v předchozích kapitolách přečíst, nebylo to pro Terešku lehké. Musela projít vnitřními zkouškami, aby začala utrpení milovat. Popisuje tuto milost, kdy se pro ni stalo utrpení magnetem, utrpení mělo pro ni půvab. Od této milosti (po prvním svatém přijímání) pocítila k utrpení opravdovou lásku.²⁰³ Samozřejmě to bylo spojené s rostoucí touhou milovat Boha, nalézat radost jen v Něm.²⁰⁴ S touto láskou je také spojené Terežčino odevzdání Ježíšovi: „*Dávám se ti navždy.*“²⁰⁵ Chtěla se v utrpení podobat Ježíši. Chce se stát Ježíšovým obrazem, účastnit se jeho utrpení. Také tak činí ve své nemoci a v každé podrobnosti svého utrpení vidí podobnost s Ježíšem.²⁰⁶

Opět můžeme vidět, že veškeré Terežčino počínání bylo spojeno s láskou k Bohu. Bez Boha nemůžeme nic. Terežčina láska byla natolik velká, že chtěla pro Boha trpět. Tak jako on trpěl za nás.

---

²⁰⁰ Mučednictví – výraz *mučedník* je odvozen z řeckého slova „*mártus*“ – svědek. Je to osoba, která vydala svědectví o Ježíši Kristu, který se za nás obětoval smrtí na kříži, obětováním vlastního života. (Slovník spirituality, s. 532)

²⁰¹ Dějiny duše, s. 128

²⁰² Dějiny duše, s. 190

²⁰³ Dějiny duše, s. 78

²⁰⁴ Dějiny duše, s. 79

²⁰⁵ Učitelka prostoty, s. 47

²⁰⁶ Učitelka prostoty, s. 47

Však také touha trpět pro Ježíše měla základ již v dětství. První kázání, jak Tereza píše, které jí oslovilo, bylo o Ježíšově umučení.²⁰⁷ Terezku dojala Ježíšova oběť, to, že prolil krev i za ni samotnou. Chtěla prolévat krev pro Něho.²⁰⁸ Netušila tehdy, jak rychle a doslova bude její tužba vyslyšena.

3.2 Trpět v nemoci s důstojností

Na začátku kapitoly se podívejme, co se myslí pod pojmem důstojnost. Proč je natolik důležitá pro každého z nás?

Co je vlastně důstojnost člověka? V Kompendiu katechismu je důstojnost člověka základem schopnosti, člověka, jakožto se svoji přirozeností a svobodou, vstoupit do společenství s Bohem. Hluboké životní spojení s Bohem je základem důstojnosti člověka.²⁰⁹ Člověk byl stvořen Bohem: „*Učiňme člověka, aby byl naším obrazem...*“²¹⁰ Bůh činí člověka obrazem tak, jak chce On. Bůh se rozhoduje nezávisle na nás. Člověk dostává tento dar bez svého přičinění.

Jako obraz Boží se člověk rodí a jako obraz Boží i člověk umírá. Naše identita, kterou nelze ničím vymazat, zničit ani ztratit, je právě ve skutečnosti našeho stvoření k Božímu obrazu, jsme Božím obrazem. Co tedy znamená být stvořen k obrazu Božímu? Člověk se stává člověkem skrze partnerský vztah k Bohu, nezáleží na našich ctnostech, úspěších, obdarováních.

Člověk vstupuje do bytí jako povoláný Bohem a trvání tohoto stvořitelského povolání ho udržuje v Jeho existenci. Bůh též člověka volá k bezprostřednímu vztahu, který člověka činí protějškem božského Ty. Člověk získává důstojnost, kterou nikdy před Bohem neztrácí. Stává se Boží dcerou a synem, kteří jsou ověnceni slávou.²¹¹

---

²⁰⁷ Dějiny duše, s. 44

²⁰⁸ Dějiny duše, s. 96

²⁰⁹ Kompendium katechismu katolické církve, s. 19

²¹⁰ Gn 1,26

²¹¹ Milfait. Prezentace Idea člověka stvořeného k obrazu a podobenství Boha.

A dále, jak můžeme číst v encyklice *Humanae vitae* papeže Jana Pavla II, která se zabývá hodnotou lidského života, tedy i důstojností každého z nás, že i v Novém zákoně též můžeme vidět, že život je nejcennější Boží dar, jenž byl lidem dán. V Janově evangeliu se píše: „*Já jsem přišel, aby oni měli život a měli ho v hojnosti*“.²¹² Lidský život je posvátný, a je i povoláný k životu božskému. V Kázání na hoře se vyžaduje, aby věřící ctil důstojnost svého bližního. Tato důstojnost pochází od Boha, přebývá v člověku. Naším konečným cílem je spojení s Bohem.²¹³

Ano, člověk byl stvořen Bohem. Byl nám darován život se vši krásou a pompou. Bůh nás miloval, v Jeho očích jsme důstojní lidé, kteří jednají ve svobodě. On pro nás chtěl život v hojnosti, ale protože jsme lidé slabí a chybující, tak i důstojnost člověka se vytratila a svoboda se přestala omezovat co do důstojnosti ostatních.

Člověk má právo na důstojnost v každém okamžiku, ať je černý nebo bílý, malý nebo velký, anebo zdravý nebo nemocný. V mojí práci bych se však chtěla věnovat právě zachování důstojnosti v nemoci. Ovšem v dnešní době se setkáváme s tím, že po lidské důstojnosti se všude po světě šlape. Důstojnost je degradována. Není tomu jinak ani u nemocných a umírajících. Středem zájmu se stává nemoc a pacient jako člověk ustupuje do anonymity.²¹⁴ V roce 1976 deklarovala Parlamentní Shromáždění Rady Evropy své přesvědčení, „*že největším přáním většiny umírajících pacientů je zemřít pokojně a s důstojností, pokud možno za doprovodu příbuzných a přátel, s jejich útechou a podporou.*“ Povinnost respektovat a chránit důstojnost smrtelně nemocných a umírajících osob je odvozena z nedotknutelnosti lidské důstojnosti ve všech obdobích života.²¹⁵

Sama, jakožto studentka zdravotnické školy, jsem kolikrát zažila, jak bylo s lidmi zacházeno jako s věcí. Jako s „babi“, „dědou“, kteří přece už nic nepotřebovali. Bylo pro mě otřesné, když jsem slyšela sestru, která mi do očí řekla, že nemá cenu se starat o pani x, protože už umírala. Ale právě ona pani se mnou před svou agonií mluvila, a myslím, že byla ráda, že u ní někdo byl.

---

²¹² J 10,10

²¹³ http://www.knihovna.net/KNIHA/0021_t.htm ze dne 28.5. 2011

²¹⁴ Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 125

²¹⁵ Milfait. Studijní materiály - Ochrana lidských práv a důstojnosti smrtelně nemocných a umírajících

Jenže jsem pak byla poslána pryč a paní mezi tím zemřela. V pokoji s dalšími třemi lidmi, ale o samotě. Bylo na ni hozené prostěradlo a dlouhou dobu se s ní nedělalo nic. Copak je tohle za úctu? Byla to žena, která měla za sebou dlouhý život, kterým jistě někoho obohatila. Ona milovala a dávala, proč tedy nejsme schopni toto oplácet? Držet jen tak za ruku a doprovodit člověka na „druhý břeh“. Zapomínání lidské důstojnosti, zacházení s nimi jako s „obtížným hmyzem“, jako s něčím, co počká, mě bohužel odradilo, abych se stala zdravotní sestrou.

Naštěstí jsem se dostala do hospice, kde jsem poznala, že zde personálu záleží na důstojném prožívání nemoci a na důstojném umírání. A dokonce jim záleží na tom, aby pacient nebyl sám. Pacientům bylo umožněno, aby vše mohli prožít jako lidé, kteří byli součástí našeho společenství. Hospicová hnutí mají ve svých stanovách, „*že bude vždy zachována jeho důstojnost – těžká nemoc a umírání nezbavují člověka důstojnosti.*“²¹⁶

Ted' však zpátky k Terezce. Její touha po utrpení, po prolévání krve pro Ježíše se jí brzy splnila. A to doslova. Stalo se to o Velikonocích, právě na Velký pátek, kdy byl Ježíš ukřižován. Terezka dostala první chrlení krve. Netušila však, že je již vážně nemocná. Nebyla zděšená, jako by byl asi každý z nás, ale radovala se. Její duše byla naplněna velkou útěchou, že její Snoubenec přichází.²¹⁷ Ve chvíli, kdy začala takto trpět, měla „*víru tak živou, tak jasnou, že celým mým štěstím byla myšlenka na nebe.*“²¹⁸

Ze začátku nechtěla žádné úlevy, účastnila se plně řeholního života. Postupně však její síly chřadly a ona byla nucena prožívat svou nemoc ve svém pokoji, později, když se její stav rapidně horšil, byla již v nemocniče – v pokoji pro nemocné. Její nemoc byla pro ni opravdovým utrpením. Trpěla bolestmi ve střevech, břicho měla tvrdé jako kámen, zažívací funkce probíhaly za příšerných bolestí. Nemohla sedět, každý pohyb jí způsoboval bolest. Byla dušná (v té době se ještě nepodával kyslík), trpěla horečkami. Trpěla neutišitelnou žízňí.²¹⁹ Byla tak odkázána na pomoc druhých. Jistě je pro nás těžké přijímat pomoc druhých. Přijdeme si dost často na obtíž, snažíme se být

---

²¹⁶ <http://www.dlbsh.cz/>. Ze dne 28.5. 2011

²¹⁷ Dějiny duše, s. 204

²¹⁸ Dějiny duše, s. 205

²¹⁹ Vstupuji do života, s. 113

co nejdéle soběstační. Přijdou však chvíle, kdy naše soběstačnost nestačí. Tehdy přichází nalézání sil požádat o pomoc. Terezka svoji nemoc přijímá. Prožívá ji ve světle lásky k Ježíši.

Sama si totiž přišla, že je řeholnímu společenství na obtíž.²²⁰ V posledních rozhovorech, které sepisují její rodné sestry, jsou také popsány příhody, jak se Terezka snažila neobtěžovat své ošetřovatelky. Jedna z mnoha – trpěla velkou žízňí, která však nešla zmírnit. Ona však raději trpěla, než aby obtěžovala sestry, aby jí zase přinesly sklenici vody.²²¹ Terezka byla zprvu překvapena péčí o ni samotnou. Ona, která toužila být zapomenuta, se musela vyrovnat s tím, že je středem pozornosti. „*Přiznám, že můj duch je takovouto obětavostí poněkud ochromen a mé pero ztratilo na své lehkosti. Abych mohla tlumočit své myšlenky, je třeba, abych byla jako osamělé ptáče.*“²²² Napsala to při psaní svých vzpomínek, kdy se skoro každá sestra snažila o to, aby Terezka měla vše, co potřebuje.²²³ I když ji to mnohdy možná i obtěžuje, obrací to ve světle své cestičky lásky – snažila se z lásky k Pánu Bohu a k sestřám vypadat spokojeně a hlavně spokojenou být.²²⁴

Dokázala tuto potřebnou pomoc, péči o ni samotnou přijmout. Byla dokonce za ni vděčná. Jak píše v Dějinách duše, byla poučena o lásce. Lásce spočívající v péči o nemocnou Terezku. Byla vděčná za projevenou láskyplnou péči – žádný lék pro Terezku nebyl příliš drahý, stále se hledala nová řešení k uzdravení nebo zmírnění bolestí... Terezka ve své nemoci nemyslela na sebe, ale protože to byla žena lásky až do konce, snažila se poučit ve své nemoci k nemoci druhých. Především v duchovních nemocích, v zraněných duších. Ona se má stát milosrdným Samaritánem, kterému postačí jako prostředek úsměv, slovíčko, aby smutná duše pookřála.²²⁵

Terezka si zachovala důstojnost člověka až do konce. Přijala svoji nemoc, přijala pomoc od druhých a zároveň se snažila ve svých bolestech prokazovat lásku druhým. Trpěla, sténala bolestí, plakala, stěžovala si, ale odevzdávala každý okamžik své nemoci Ježíšovi, kterého tolik milovala.

---

²²⁰ Vstupuji do života, s. 13

²²¹ Vstupuji do života, s. 143

²²² Dějiny duše, s. 222

²²³ Dějiny duše, s. 222

²²⁴ Dějiny duše, s. 222

²²⁵ Dějiny duše, s. 236-237

Odevzdala mu s důvěrou své bolesti, zkoušky víry.²²⁶ Ježíš pro ni přece trpěl a zemřel. Ona se mu chce podobat. Podobat se Jeho svaté tváři. Svoji důstojnost Terezie naplňuje svým hlubokým a láskyplným spojením s Ježíšem. Terezka sice nepoznala anonymitu nemocného, v níž umírá pacient v moderní nemocnici. I přes péči plnou lásky jejích rodných sester a řeholního společenství, však nebyla ani Terezka ušetřena osamocenosti tváří tvář smrti. I když projevovala radost nad svou vlastní smrtí, to není příliš časté, procházela i ona stavy úzkosti a pokojného očekávání. Přes její odevzdanost Bohu se v ní mísí otázky – bude umět zemřít? Neboť, jak píše Marie Svatošová ve své knize o hospicích: „*Všichni budeme umírat bez generálky, rovnou „naostro.*“²²⁷ I J.A. Komenský mluví o umírání jako o umění: „*Umění zemřítí je umění všech umění.*“²²⁸ A zároveň humorné poznámky k přípravám jejího pohřbu, které se před ní neutajily.²²⁹

Terezka svoji nemoc prožívá, dalo by se říci, jako snad každý jiný. Dovoluje si padnout, ale hned vstává a jde dál, samozřejmě díky důvěře v Ježíše a v neposlední řadě též v Pannu Marii. „*Kdybyste věděly, jakou slabost zakouším. Tuto noc jsem už nemohla dál, prosila jsem Svatou Pannu, aby mi vzala hlavu do svých rukou, abych ji mohla unést.*“²³⁰ Jen v jednom je její umírání jiné. Umírá s důvěrou dítěte, to Bohu všechno dává tak, jak je. „*Jak je snadné pozbyť odvahu, když je člověk doopravdy nemocný... Ó, jak cítím, že bych zmalomyslněla, kdybych neměla víru. Nebo spíše, kdybych nemilovala Pána Boha.*“²³¹

3.3 Zkouška víry a naděje

V této kapitole bych ráda napsala něco málo o zkoušce víry, která se během Terezčiny nemoci prohlubovala. Její „noc temna“²³² probíhala už rok

---

²²⁶ Učitelka prostoty, s. 71

²²⁷ Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 19 - 20

²²⁸ Svatošová. Hospice a umění doprovázet. Cit. dle J.A. Komenský, s. 20

²²⁹ Vstupuji do života, s. 13-14

²³⁰ Vstupuji do života, s. 106

²³¹ Vstupuji do života, s. 90

²³² Noc temna – „*Moje duše je ve vyhnanství, nebo je pro mne zavřeno a to pozemské je pro mne také zkouškou.*“ (Vstupuji do života, s. 43). Pro Terezii období vyprahlosti, období bez útěch. Ježíš ji miluje, ví to, ale Ježíš *spí v lodičce* na rozbouraném moři její duše. (Gaucher. Životopis Terezie z Lisieux, s. 149)

před onemocněním (Velikonoce 1896). Tereška prožívala suchopárnost,²³³ cítila, jak její miláček Ježíš spí,²³⁴ Prožívá skutečné duševní temnoty, vnitřní osamělost.²³⁵ Do této zkoušky přichází její nemoc. Ona, která se tolik modlila za hříšníky, dokonce svá utrpení obětovala za jejich spásu, prožívala ono pochybování o víře vlažných křesťanů, vnitřní beznaděj ateistů, musí trpět pokušením, že smrtí všechno končí. Klesá do ještě větší „noci“. Chtěla by zemřít, má naději v nebe, ale už nemůže. Ztratila v této noci naději? Ne. Pro ni ztrácí naděje účinnost, kterou však odevzdala věříc stále v její sílu druhým.²³⁶ Hodně trpí. Přijímá však svoji nemoc i svoji zkoušku víry. Je potřeba, aby prožívala i svoji chudobu - je jako člověk, dítě, které potřebuje. Čím více se do toho ponořuje, získává vnitřní pokoj.²³⁷

Její vnitřní osamělost je spojena i s jejím pocitem vyhnanství. Ona žije ve vyhnanství a spěchá zpátky domů, za svým Snoubencem. „...*Už od dětství mi byla dána jistota, že jednou půjdu daleko od smutné a tmavé země... také jsem cítila v hloubi svého srdce tužby po nějaké krásnější krajině.*“²³⁸ Sama zde na zemi nenalézá domov, nalézá ho v hloubi srdce, které tuší a ví. Svě bezdomovectví přijímá bez výhrad pro ty, kdo žijí bez domova, aby našli pravý domov.²³⁹

*„Její pravým a posledním domovem na tomto světě se na konci jejího života stává univerzální láska, osvobozená sama od sebe a zcela zaměřena na spásu všech lidí.“*²⁴⁰

Její zkoušku víry prohlubujíc se nekonečností její nemoci, popisuje takto: „...*V dálce jsem viděla maják, který mi ohlašoval nebeský přístav, ale teď nevidím nic, mám oči jako zavázané. Tehdy jsem viděla Zloděje, teď už ho vůbec nevidím. To, co se mi říká o smrti, nemůže už proniknout, klouže to jako po dlaždici. Je konec! Naděje na smrt je vypočtená...*“²⁴¹

---

²³³ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 83

²³⁴ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 200

²³⁵ Učitelka prostoty, s. 71

²³⁶ Učitelka prostoty, s. 24

²³⁷ Učitelka prostoty, s. 71

²³⁸ Dějiny duše, s. 206

²³⁹ Učitelka prostoty, s. 72

²⁴⁰ Učitelka prostoty, s. 73

²⁴¹ Vstupuji do života, s. 40

Na druhou stranu, jakkoli těžce Terezka prožívá svoji zkoušku, naděje v Tatička ji zůstává. „*Jsem jako malé dítě na nádraží, které čeká na tatíčka a na maminku, aby je vysadili do vlaku. Běda, nepřicházejí a vlak odjíždí. Ale přijedou jiné a já nezmeškám všechny...*“²⁴² I v té nejhorší noci nicoty,²⁴³ nalézá sílu odevzdávat se svému Zloději, kterého vyhlíží. „*Nebojím se Zloděje... Vidím ho z dálky a mám se na pozoru, abych nevolala: Zloděj! Volám ho naopak. Tudy! Tudy!*“²⁴⁴

Je obdivuhodné, jak v těchto zkouškách, o kterých prohlásila, že se jí to hodí, protože se to hodí Pánu Bohu,²⁴⁵ dokázala žít pro druhé, čekala na svého Zloděje Ježíše, který ji vezme domů, pryč z vyhnanství na této zemi.

Jak to všechno mohla zvládnout a unést? Terezka totiž vše prožívala s láskou k Ježíši. Trpěla pro Něho s láskou. Trpět pro ni bylo radostí,²⁴⁶ zkoušku se snažila proměňovat v radost.²⁴⁷ Dokázala těžkosti proměnit v něco hlubšího, co mělo význam pro ostatní. V bolestech dokázala vtipkovat. Dějala svým sestřám „*malé skopičinky*.“²⁴⁸

Co z toho plyne pro nás? Jistě je pro nás těžké pochopit velikost naší „malé“ Terezky. Kde našla odvalu a sílu, aby žádala o utrpení? Její tužby se do puntíku splnily a nám zůstává rozum stát, když čteme její řádky, plné odhodlanosti jít až do konce. Může to být pro nás ponouknutí k tomu, více Bohu důvěřovat. Vzít všechna těžká břemena a odevzdat je jako malé dítě do jeho otcovských dlaní a dál se neznepokojoval. Bůh to po nás žádá, Terezka to tak dělala vždycky. „*Bůh chce, abych se mu odevzdala jako docela malé dítě, které se neznepokojuje tím, co se s ním děje*.“²⁴⁹

Nesmíme přestat hledat naději v Hospodina, neboť je psáno: „*Ale ti, kdo skládají naději v Hospodina, nabývají nové síly, vznášejí se jako orlové, běží bez únavy, jdou bez umdlení*.“²⁵⁰ Hospodin dává síly nejen Terezce, ale i nám. Pokud však hledáme naději v Něm. Terezka nám tuto naději pomáhá nalézat. Její život schovaný pod rouškou zkoušek, utrpení, nemoci neztrácí

---

²⁴² Vstupuji do života, s. 38

²⁴³ Dějiny duše, s. 207

²⁴⁴ Vstupuji do života, s. 38

²⁴⁵ Vstupuji do života, s. 40

²⁴⁶ Dějiny duše, s. 207

²⁴⁷ Vstupuji do života, s. 30

²⁴⁸ Vstupuji do života, s. 113

²⁴⁹ Vstupuji do života, s. 40

²⁵⁰ Iz 40,31

na důstojnosti. Ba naopak, její lidská důstojnost dostává ještě větší velikost. Stačí jen dokázat sdílet těžkosti a trápení naplno s Hospodinem. Vždyť, „*Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid, on sám, jejich Bůh, bude s nimi, a setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti nebude – neboť co bylo, pominulo.*“²⁵¹

3.4 Strach ze smrti

Podle mého názoru je v dnešní době smrt něčím tabuizovaným. Něčím, co se „nehodí do krámu“, před čím zavíráme oči. Získáváme spíše povědomí smrti z medializovaného hlediska. V televizi probíhají samé kriminální seriály, kde smrt získává jiný obraz. Hodně vzdálený skutečnosti. Smrt je něco, co nemá svoji konečnost na této zemi, něco, co se dá vrátit. Myslím tím, „obživnutí“ hlavního hrdiny. Nadále jednoduchost smrti – střílet a zabít a je to. A nakonec žádné prožívání smrti někoho blízkého – truchlení v jednom díle, a pak se jede vesele dál. Bohužel toto se podobá i skutečnosti. Strach před smrtí, to je něco, o čem se raději nemluví. Nemůžeme přece připustit svoji slabost. O to víc, jsme-li věřící a máme-li naději v posmrtný život. Umírání je něco nepochopitelného, těžko uchopitelného, protože, jak je každý člověk originální, tak i každé umírání je originální, a této originality se bojíme. Bojíme se doprovázet umírající, protože, co kdyby se dotkli našich slabin týkajících se našeho samotného strachu ze smrti? Smrt je v dnešní době postrach.

I profesorka Helena Haškovcová, která je odbornicí v oboru thanatologie (nauka o smrti), vyjádřila v jednom rozhovoru své východisko, že dnešní situace je charakteristická vytěsněním smrti, čímž je porušený mechanismus uvědomování si vlastní konečnosti. Nejsme schopni zahájit autentický rozhovor o smrti. A přitom je to jediné východisko, jak umožnit důstojné umírání.²⁵²

Musím se přiznat, že jsem, tak jako asi každý z nás, přemýšlela, jak budu umírat, jaké to bude. Sice jako věřící člověk věřím v život po smrti, ale lidskou vlastností je stále o něčem pochybovat. I o něčem, co je nám dávno s jistotou zjeveno. Tedy pravý posmrtný život u Boha. Přesto mě někdy přepadne strach ze smrti. Když jsem začala číst o Terezce, hlavně její poslední rozhovory,

²⁵¹ Zj 21,3-4

²⁵² Haškovcová In: Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 18

získala jsem novou naději v krásnější život po smrti. Jaký je pro nás tedy Terezky odkaz, týkající se strachu ze smrti?

Terezka nemá strach z nemoci ani ze smrti – „*Vůbec nemám strach z posledních zápasů ani z bolestí nemoci, ať jsou sebevětší. Pán Bůh mi vždycky přišel na pomoc...spoléhám se na něho. Jsem si jista, že mi bude pomáhat až do konce. Jistě mohu být u konce se silami, ale nikdy to nebude nad moje síly, tím jsem si jistá.*“²⁵³ Možná si řeknete, že je to odvážné tvrzení, ale jak jsem psala v předchozí kapitole, ani Terezka nebyla ušetřena strachu před smrtí a svým vlastním umíráním. „*Proč bych měla být uchráněna strachu před smrtí víc než někdo jiný?*“²⁵⁴ Opět však strach ze smrti Terezka přeměňuje ve světle Lásky. Ježíš zemřel „několikanásobnou“ smrtí, tedy za nás za všechny. On prožil krutou agónii²⁵⁵ za nás za všechny. Prožil osamělost na kříži. Ač jej doprovázela jeho maminka až pod samotný kříž a jeho smrt prožívali jeho nejbližší, v agónii zůstal sám. Jedině Ježíš s námi může jít až do konce, který se jeho smrtí proměnil v začátek. On ví, jaké to je umírat, být opuštěn v agónii. „*Náš Pán zemřel v úzkostech na kříži, a přece to byla ta nejkrásnější smrt z lásky.*“²⁵⁶

Nelze se Terezce divit, že i ona, silná ve své lásce k Bohu, ve své víře, též prožívala chvíle strachu. Neumíme si ani představit, jak trpěla. Co prožívala za bolesti a temnotu. Dokázala se však udržet na této přímé cestě lásky a důvěry k Bohu.

Zajímavostí je samotný fakt, že ani Terezka nebyla ušetřena proti sebevražedným myšlenkám. Trpěla natolik, že sama při rozhovoru se sestrou Anežkou se přiznala ke svým myšlenkám. „*Ano, jaká milost mít víru! Kdybych neměla víru, byla bych si vzala život bez okamžiku zaváhání.*“²⁵⁷ Sestra Anežka od Ježíše, její rodná sestra, zaznamenala v posledních rozhovorech důležitou informaci o tom, jak nepředstavitelně Terezka trpěla. Terezie prosila své sestry, ať se za ni modlí, protože její utrpení je k zešílení. Prosila, aby sestry nenechávaly v jejím dosahu jedovaté léky a radila, aby se nikdy nic takového

---

²⁵³ Vstupuji do života, s. 29

²⁵⁴ Vstupuji do života, s. 54

²⁵⁵ Vstupuji do života, s. 48

²⁵⁶ Vstupuji do života, s. 46

²⁵⁷ Vstupuji do života, s. 137

nenechávalo u nemocných. Bála se, že by při takových bolestech, které prožívala, by mohla přijít o rozum!²⁵⁸

Terezka měla pevnou víru, to vše trpěla pro Boha. Když jí ostatní sestry říkaly, jak je strašné, jak trpí, ona jim na to jen odpověděla: „*Ne, není to strašné. Malá oběť lásky nemůže považovat za strašné to, co jí její Snoubenec posílá z lásky.*“²⁵⁹

Ona v tom všem, co prožívala, co se bolestivě dotýkalo celého jejího nitra, dokázala být šťastná. „...*Vidíte přece, jak mě dělá Bůh šťastnou. Jsem stále veselá a spokojená.*“²⁶⁰

Její strach ze smrti se vytrácel ve světle naděje. Věřila, že když zemře, čeká ji přece návrat k jejímu Tatínkovi („*Ano, já však padnu do náruče Boží.*“)²⁶¹, kterého milovala za každou cenu. Očekávala setkání se svým Snoubencem v nebi – „...*jsem spokojená, že jdu do nebe.*“²⁶² Nebála se, protože očekávala příchod svého Miláčka, který ji přijde ukrást do svého nebeského království jako Zloděj. Na otázku, zda se bojí Zloděje, odpověděla jen: „*Ach čím dál tím méně! Zda-li mám strach ze Zloděje! Jak bych mohla mít strach z někoho, koho tolik miluji?!*“²⁶³

3.5 Shrnutí - Kousek naděje pro nás?

Co z toho plyne pro nás? Můžeme něco z toho použít ve svém vlastním životě? Určitě!

Utrpení a věci s ním spojené jsou jistě věci, kterou by nikdo z nás nechtěl prožívat. Bojíme se bolestí, nevyléčitelných nemocí a dalších životních krizí. Nechci, aby kapitola napsaná před touto vypadala jako nějaký recept na utrpení. Jak se z něj vyvléct nebo návod, jak jej nejlépe prožít. Není to ani definice samotného utrpení, nejsem k tomu povoláným člověkem. Snažila jsem se o přiblížení utrpení, jež prožívala tato velká světice. Víím, že jsem nepopsala

---

²⁵⁸ Vstupuji do života, s. 113

²⁵⁹ Vstupuji do života, s. 141

²⁶⁰ Vstupuji do života, s. 47

²⁶¹ Vstupuji do života, s. 133

²⁶² Vstupuji do života, s. 75

²⁶³ Vstupuji do života, s. 49

veškeré její zkoušky a temnoty, ale snažila jsem se nalézt v jejích činech, slovech něco, co bychom si od ní mohly odnést.

Během psaní této kapitoly ve mně zůstalo pár důležitých momentů, které jsou pro mě důležité a inspirativní.

Prvně na mě dýchlo samotné slovo Terezčino, které je podle mého názoru podobné slovům z Bible. Tedy Terezčina slova: „*Pán Bůh mi dává statečnost podle míry mých bolestí. Cítím, že bych toho v této chvíli nemohla snést více, ale nemám strach, protože jak roste utrpení, roste současně i moje statečnost.*“²⁶⁴ Při těchto slovech mi vyvstane na mysli citát z Matoušova evangelia: „*Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne. Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde, kdo však ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.*“²⁶⁵

Nechci hledat v tomto citátu teologickou hlubinu, ale myslím si, že tento citát vystihuje Terezčino prožívané utrpení až do krajnosti. Vzala svůj kříž a věřila, že jí Bůh nenaloží více, než by byla schopná unést. Dokonce ji naplňuje statečností podle míry jejích bolestí. Věří v milujícího Boha, kterému se v každém okamžiku svého utrpení odevzdává. Ten ji za to dává okusit Božský život, netouží snad Terezka s takovou urputností po nebi? Toužil by někdo s takovou důvěrou po něčem, kdyby věděl, že jej tam nečeká nic pěkného? Je to pro nás záblesk naděje, jež nám Terezka přenechává (však jsem o tom též psala), že Bůh je milující Otec, který dává jen z lásky. Prožíváme-li nějaký kříž, vydávejme ho Bohu každým prožitým okamžikem. („*A nelituji, že jsem se vydala Lásce.*“)²⁶⁶ On Jej bere s námi... „*Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte ne sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším.*“²⁶⁷

Dalším Tereziiným odkazem je opětovné přijímání našich slabostí a nedokonalostí. Dovolit si v našich trápeních být sami sebou. Můžeme křičet, sténat. Být netrpělivými a zoufat si. „*Jak může říct, že jsem trpělivá! To je přece lež. Neustále sténám, vzdychám, volám po celý čas: Oh! A pak: „Můj*

---

²⁶⁴ Vstupuji do života, s. 103

²⁶⁵ Mt 16,24-25

²⁶⁶ Vstupuji do života, s. 145

²⁶⁷ Mt 11,28-29

*Bože, už nemohu dál! Slituj se, slituj se nade mnou!*²⁶⁸ A potom si dokonce dovolit, přiznat si, že už nemůžeme dál. „*Jsem děťátko, které už nemůže dál!*“²⁶⁹

Jak jsme si však mohli všimnout, Tereзка sténala a vzdychala společně s Bohem. Jako děťátko, které pláče, neboť ho něco bolí, se pokládá do náruče svého Tatínka, které své děťátko konejší. „*Uzdravuje ty, kdo jsou zkruseni v srdci, jejich rány obvazuje...*“²⁷⁰ Nebojme se tedy být před Bohem sami sebou – vykřičet svoje bolesti a trápení. Bůh ví, co prožíváme. Však On prožíval všechno s námi, když poslal svého Syna Ježíše. Ježíš přeci nesl naše nemoci, naše bolesti na sebe vzal.²⁷¹

Dalším ponuknutím pro nás může být i Terežčino zvolání: „*Oh, jak je nutné modlit se za umírající. Kdyby se vědělo!*“²⁷² Ano, ve svém utrpení myslet i na druhé, kteří trpí mnohdy možná více než my. Máme ten nejlepší prostředek, jak trpícím pomoci. Modlit se a prosit za ně ve světle slov z Matoušova evangelia: „*Proste a bude vám dáno...*“²⁷³ Bůh ví, co potřebujeme my i jiní. Neustávejme tedy v trablech našeho každodenního života v modlitbě, tedy v důvěrném spojení s Bohem.

Netrapme se ani tím, že už nemáme v našem „kříži“ sílu. Při pocitu beznaděje z naší neschopnosti a nemohoucnosti nám však stále zbývá jedno, a to nejdůležitější. Společně s Terezkou můžeme volat k Bohu, jak moc Ho milujeme. Nemůžeme-li již činit v našich bolestech naprosto nic, zůstávejme v neustálém přítomném milování našeho Tatínka. „*Ne, stále ještě mohu říkat Pánu Bohu, že ho mám ráda, a myslím, že to stačí.*“²⁷⁴

Terezie naplnila do písmene, co napsala Marie Svatošová. Dlouhodobá nemoc může mít velice významnou pozitivní stránku. Může se stát velikou příležitostí, a nejen pro nemocného, ale i pro jeho okolí. Vážná nemoc vede člověka k přehodnocování dosavadního žebříčku hodnot.

---

²⁶⁸ Vstupuji do života, s. 135

²⁶⁹ Vstupuji do života, s. 145

²⁷⁰ Ž 147,3

²⁷¹ Iz 53,4

²⁷² Vstupuji do života, s. 117

²⁷³ Mt 7,7

²⁷⁴ Vstupuji do života, s. 81

„Je-li tato příležitost správně pochopena a zúročena, může být nemoc tím nejpłodnějším a nejcennějším úsekem života.“²⁷⁵

„Ó miluji ho! Můj Bože...miluji tě!“²⁷⁶

3.5.1 Víra, naděje, láska

V této kapitolce bych se chtěla věnovat těmto třem teologickým ctnostem, které jsou základními postoji duchovního života. Jak jsme mohli vidět v předchozích kapitolách, pro Terezku tyto ctnosti byly hluboce zakořeněné v jejím duchovním životě. Víra v Boha skrze Ježíše Krista byla pro ni důležitá, ač v posledních letech svého života prožívala „noc víry“. Naděje pro ni ztratila účinnost, ale obětovala ji nám, aniž přestala věřit v její sílu a láska byla její povoláním.

Známý chvalozpěv na lásku apoštola Pavla, je zakončen těmito třemi ctnostmi: *„A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska.“²⁷⁷*

Jak píše apoštol Pavel, láska je postavena nad všemi dary. Všechno pomine – prorocství, jazyky ustanou a poznání bude překonáno, ale láska zůstává, ta nikdy nezanikne.²⁷⁸ Tyto tři ctnosti ukazují, jak uskutečňovat život, jak realizovat křesťanskou existenci.²⁷⁹

V Pavlově listě Tesalonickým se také mluví o této trojici. *„...před Bohem a Otcem naším si připomínáme vaši činnou víru, usilovnou lásku a vytrvalou naději v našeho Pána Ježíše Krista.“²⁸⁰* Tento postoj vystihuje charakter těchto tří ctností: víra je dílo, činné a účinné, láska je úsilí, naděje je obrácena k Pánu, který přichází.²⁸¹ Také pro nás znamenají ochranu pro život křesťana, činí nás nezranitelným. *„...oblečme si víru a lásku jako pancíř a naději na spásu jako prilbu.“²⁸²*

Ted' se podívejme na tyto tři ctnosti jednotlivě.

²⁷⁵ Svatošová. Hospice a umění doprovázet, s. 38

²⁷⁶ Vstupuji do života, s. 146

²⁷⁷ 1. Kor 13,13

²⁷⁸ Tamtéž

²⁷⁹ Schlier. In: Weismayer. Život v plnosti, s. 36

²⁸⁰ 1. Te 1,3

²⁸¹ Weismayer. Život v plnosti, s. 37

²⁸² 1. Te 5,8

Co znamená víra či věřit? „Slovo věřit znamená: podřídít se celou osobností, v pokoře a důvěře, v odevzdanosti a poslušnosti, ve smýšlení i jednání.“²⁸³

Podle slov Rudolfa Schnackenburga je „víra komplexní vázanost člověka na Boha, která musí být vědomě realizována, stále znovu obnovována a musí se stát pevným postojem.“²⁸⁴ Člověk se tedy v důvěře vydává Bohu, jenž se s ním setkává v Ježíši Kristu. Ježíš očekává od učedníků, že v něm budou vnímat Boží přítomnost, jsou však často malověrní.²⁸⁵ Měli bychom však věřit, že v Bohu je všechno možné: „*Neboť u Boha není nic nemožného.*“²⁸⁶

Ted' se podívejme na naději. Co znamená naděje v životě křesťana? Naděje má být základním postojem křesťanské víry. Tato naděje je jiná od jiných nadějí ve světě, protože nám ji daroval Bůh skrze Ducha svatého. Naše naděje plyne z oběti Ježíše Krista, který na sebe vzal hříchy světa, za každého z nás, zakončil tak naši uzavřenost před Bohem. Máme tak opět základ v Bohu, v Jeho neomezené lásce.²⁸⁷

Znakem této naděje je zanechat veškeré starosti a úzkosti, dostaneme útěchu Ducha svatého. Naděje je charakterizována svojí trpělivostí ve zkouškách a utrpení.

Naděje, víra a láska jsou neoddělitelně spojeny. Víra volá po naději, věřit plní naděje dobré zvěsti evangelia. Naděje se projevuje v lásce, která je naplněná právě naději. Naděje je pro nás radostí.²⁸⁸

Láska je veškerou odpovědí pro náš křesťanský život. Láska je činné společenství s Bohem skrze Ježíše Krista a spojuje nás i s našimi bližními. Ježíš Kristus nám lásku zjevil jako největší přikázání ze všech. V další kapitole se právě budu věnovat lásce, která i v Terezčíným životě znamenala mnoho – byla to světice lásky.

---

²⁸³ Weismayer. Život v plnosti, s. 39

²⁸⁴ Schnackenburg. In: Weismayer. Život v plnosti, s. 38

²⁸⁵ Weismayer. Život v plnosti, s. 38

²⁸⁶ Lk 1,37

²⁸⁷ Weismayer. Život v plnosti, s. 43

²⁸⁸ Weismayer. Život v plnosti, s. 44

4. Příkázání lásky v naší každodennosti

*„V ten večer Lásky zněla Ježíšova slova
řeč bez příměrů: Kdo mě chce mít rád,
necht' celý život dbá na moje slova a v jeho srdci budu přebývat.
Otec i já v něm místo nalezneme,
navždycky budeme je v lásce mít
a naším pokojem a láskou obdařené
pak bude žít.“²⁸⁹*

V této kapitole bych se chtěla zabývat příkázáním lásky, které nám Ježíš zanechal, a to z pohledu Terezie z Lisieux. Co pro nás toto příkázání znamená? Jak jej naplňovat a žít v naší každodennosti?

Také bych se chtěla dotknout našeho vztahu k Bohu a Ježíšovi. Jak prožívala vztah Terezka a jak jej můžeme prožívat. Může k nám tomu něco Terezka říci? Poradit nebo dokonce povzbudit v hledání vztahu k Bohu? Jak se Bůh projevuje k nám?

4.1 Vztah s Bohem

Napřed se podívejme na začátku kapitoly na počátek našeho vztahu s Bohem. Kdy má vlastně náš vztah s Bohem svůj základ?

Musíme se opět vrátit až do samého stvoření světa, a tedy i stvoření člověka. „*Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem. Stvořil ho, aby by byl obrazem Božím.*“²⁹⁰ Vztah spočívá na osobním rozhodnutí samého Boha ke stvoření člověka.²⁹¹ Vstupujeme tedy do společenství s Bohem a člověk se stává zcela závislý na láskyplné péči Hospodina Stvořitele. Hospodin žehná člověku a dává mu k dispozici své stvoření – „*Plod'te se a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským*

---

²⁸⁹ Básně Sv. Terezie z Lisieux, s. 15

²⁹⁰ Gn 1,27

²⁹¹ Milfait. Prezentace - Idea člověka stvořeného k obrazu a podobnosti Boha. Žido-křesťanská perspektiva

ptactvem...“²⁹² Člověk má tedy podíl na božském způsobu bytí, na božské sféře života.²⁹³

Výraz „obraz Boží“ je důležitý. Jsme podobni Bohu. A tato podoba chce znázornit a zároveň zdůraznit blízký, důvěrný a přátelský vztah mezi námi a Bohem.²⁹⁴

„Kdo miluje obraz Boha, ten miluje to, co miluje Bůh, ten má podíl na Boží lásce. Tato láska je bezpodmínečná a nedbá na zásluhy a vyznamenání člověka.“²⁹⁵ Můžeme vidět, že Bůh miluje bezpodmínečnou láskou. To se vztahuje i na naši lásku k bližním. Máme milovat všechny, a to bez ohledu na to, jaké jsou jeho tělesné, duševní či mravní hodnoty. Milovat nejen moudré, hodné lidi, ale i méně inteligentní a zlé.²⁹⁶

Důležitým prvkem ve vztahu k druhému člověku, je i zachovávání důstojnosti a chování úcty ke druhému člověku. Byli jsme stvořeni k obrazu Božímu, Bůh nám daroval hodnotu každého člověka. Nesmíme se dopouštět bezpráví k druhému člověku. Zde bych použila i Kantův známý kategorický imperativ²⁹⁷, který vysvětluje tuto lidskou důstojnost: „Člověk však není žádnou věcí, a proto ani něčím, čeho by se dalo použít jako pouhého prostředku, nýbrž musí být vždy v každém svém jednání považován za účel sám o sobě. Nesmím tedy nijak disponovat s člověkem v mé osobě, mrzačit ho, kazit nebo usmrtit.“²⁹⁸ V Bibli se také píše: „Nebudete krást ani obelhávat a podvádět svého bližního... Nebudeš utiskovat a odírat svého druha...Nebudeš zlořečit hluchému a slepému nepoložíš do cesty překážku...“²⁹⁹

Dle Reného Milfaita určuje důstojnost daná Bohem také vztah člověka k sobě samému.³⁰⁰ Pojdme se tedy podívat na nejznámější přikázání, myslím i na nejdůležitější přikázání, které naplňuje další ostatní přikázání. Tedy na přikázání lásky, kterým Ježíš Kristus naplnil Svatou smlouvu (desatero

---

²⁹² Gn 1,28

²⁹³ Milfait. Prezentace - Idea člověka stvořeného k obrazu a podobnosti Boha. Židokřesťanská perspektiva

²⁹⁴ Milfait. Tamtéž

²⁹⁵ Abraham J. Heschel. In: René Milfait. Tamtéž

²⁹⁶ Milfait. Prezentace - Idea člověka stvořeného k obrazu a podobnosti Boha. Židokřesťanská perspektiva

²⁹⁷ Kantův kategorický imperativ: „Jednej tak, abys používal lidství jak ve své osobě, tak i v osobě každého druhého vždy jako účel a nikdy pouze jako prostředek.“ (viz ppč 276)

²⁹⁸ Milfait. Studijní materiály - Lidská důstojnost

²⁹⁹ Lv 19,12-14

³⁰⁰ Milfait. Prezentace - Idea člověka stvořeného k obrazu a podobnosti Boha. Židokřesťanská perspektiva.

příkázání), kterou dal kdysi Hospodin Mojžíšovi (Dt 5,6; Ex 20,2). Co pro nás znamená desatero? V jedné ze svých prezentací píše René Milfait: „Deset příkázání chrání „velká dobra života“, která člověk dostal od Boha: svůj život, manželství, svobodu, dobrou pověst, vlastnictví, prostě nenahraditelné základy života, které se musejí stále chránit před zásahem druhých, aby se neničil řád lidského soužití.“³⁰¹

4.2 Boží láska

V této kapitole bych se chtěla zabývat příkázáním dvojího příkázání lásky tak, jak o něm kázal Ježíš Kristus. Poté bych se chtěla podívat na to, jak toto příkázání žila Tereška. A v neposlední řadě, co si z toho můžeme odnést my ostatní.

Psala jsem již o tom, že ve Starém zákoně se zjevuje Hospodinova láska již v samotném stvoření člověka. Bůh nám dal k dispozici své dílo. Dal nám Desatero, které mělo chránit náš život, soužití s ostatními lidmi. Chtěl tím zřejmě uchránit naši lidskou důstojnost.

Bůh nám slovy proroka Izajáše říká: „Protože jsi v očích svých tak drahý, vzácný, protože jsem si tě zamiloval...“³⁰² Tento citát, a nejen tento, svědčí o Jeho milosrdné lásce. O tom, že nás opravdu miluje, jsme pro Něho vzácnými a drahými dcerami a syny. Taková láska od nás očekává odpověď. Přijímat Jeho lásku tak, aby se v našich srdcích necítila jako cizinec, ale jako doma, kde je námi vřele přijat.³⁰³

Největším důkazem Jeho lásky však bylo darování Jeho Syna. Ježíš Kristus zjevuje Boží lásku. „V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život.“³⁰⁴ Boží láska k nám se projevila obětováním Krista za nás hříšné a Ježíš Kristus za nás zemřel na kříži. Ježíš Kristus zjevuje Boží milosrdenství k nám. Ukazuje nám Boha, který „nejen miloval (minulost), miluje (přítomnost), ale který je láska a působí v čase.“³⁰⁵ Ježíš Kristus nám ukazuje nejen lásku k Otci, ale též

---

³⁰¹ Milfait. Studijní materiály - Teologické interpretace dekalogu.

³⁰² Iz 43,4

³⁰³ Čanopi. Evangelium lásky, s. 11

³⁰⁴ 1 Jan 4,9

³⁰⁵ Slovník spirituality, s. 461

k druhým lidem, ke svým bližním.³⁰⁶ Ježíš je tedy „prostředníkem“ lásky mezi námi a Bohem. Přivádí nás zpátky k Bohu a Bůh nás zase přivádí k Ježíšovi.³⁰⁷

V neposlední řadě také Ježíš ukazuje lásku k nám samým. „*Miluj svého bližního jako sám sebe.*“³⁰⁸ Opět tím potvrzuje, co již bylo zjeveno ve Starém zákoně. Již v knize Leviticus se tento citát objevuje. (Lv 19,18).

4.2.1 Láska je dobrodružstvím

Ted' však k samotnému přikázání, jak jej žila Terezie z Lisieux?

Celý verš „největšího přikázání“ v Matoušově evangeliu zní takto: „*Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.*“³⁰⁹

Pro Terezku život v Boží blízkosti znamenal žít společně s Kristem v trpění pro svět. Stejně jako On se obětovala a modlila za duše hříšníků. Jejím povoláním byla zjevená Boží láska právě v tomto přikázání. Její povoláním byla láska!³¹⁰ Milovat Boha sejevilo Terezce jako nejbáječnější dobrodružství.³¹¹

Terezie je krásným příkladem, jak projevovanou lásku k Bohu a k Ježíši dostáváme nazpět. Přes všechny těžkosti, které jí v jejím krátkém životě potkaly, celým svým srdcem milovala Ježíše, a tím i Boha. Její dopisy jsou plné slov lásky projevované Ježíši a nabádání k tomu, abychom též projevovali lásku. Nejvíce o tom promlouvá v dopise jedné ze svých řeholních sester: „*Marie, dej doopravdy své srdce Ježíši, on po něm žízní, hladoví, uchází se o tvé srdce do té míry, že je ochoten bydlet ve špinavé a temné komůrce, jen aby tě měl pro sebe!*“³¹² V této větě můžeme vidět, že pro Ježíše nejsou ani tak důležité naše skutky, nebojí se vejít ani do našeho srdce, které je plné „haraburdí“. Jeho láska překračuje veškeré hranice. Ježíš se ujímá nás slabých, hříšníků. Nejedl snad Ježíš u jednoho stolu s hříšníky a celníky? Na reptání

---

³⁰⁶ Slovník spirituality, s. 461

³⁰⁷ Milfait. Studijní materiály - Přikázání lásky

³⁰⁸ Mt 22,39

³⁰⁹ Mt 22,37-39

³¹⁰ Dějiny duše, s. 188

³¹¹ Hans Urs von Balthasar. In: Učitelka prostoty, s. 25

³¹² Dopisy Terezie z Lisieux, s. 130

zákoníku Ježíš odpovídá, že nepřišel volat k pokání spravedlivé, nýbrž hříšníky.³¹³

Terezka se však nebojí, že by se od ní Ježíš odvrátil pro její chyby a špatnosti. Miluje Ježíše celou svojí bytostí, a tak věří, že: *„Jeden úkon lásky, a to i nepociťované, a všechno je napraveno a Ježíš se usmívá, pomáhá nám, i když to není na něm vidět, a slzy, které prolévá nad zlými, jsou osušeny naší ubohou a slabou maličkou láskou. Láska může všechno, ani věci nejnemožnější jí nepřipadají těžké.“*³¹⁴

Je od nás požadováno, abychom stále odpovídali na projevenou lásku Ježíše. Abychom mysleli na Ježíše, který nás přivádí k milujícímu Bohu, aby každý okamžik našeho života byl pro Něho. Stále hledat oporu jen v Ježíši. Podle Terezky stačí odpovídat Lásce láskou. Stačí Ježíše milovat vší silou svého srdce.³¹⁵ Terezka svým životem naplňuje slova již se Starého zákona: *„Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“*³¹⁶ Po předchozích kapitolách nemůžeme upřít Terezii náš obdiv, jak dokázala v každém okamžiku hledat Boží lásku, toužit po lásce a ještě ve větší míře jí oplácet. Myslím si, že veškeré skutky, prožívání její nemoci, utrpení, zkoušek bylo pro nás svědectvím, které potvrdilo milosrdnou lásku od Boha, jíž nás neustále zahrnuje. Svoji touhou po lásce se Terezka stále více přibližovala Ježíšovi a více Ho poznávala, protože toužila po Jeho lásce. Vše konala s láskou pro Ježíše: *„Jediný úkon lásky nám umožní lépe poznat Ježíše.“*³¹⁷ Stal se jejím učitelem a rádcem. Necháává se Ježíšem vést. *„Cítím, že je ve mně, v každém okamžiku. Vede mě a vnuká mi, co mám říkat nebo dělat.“*³¹⁸

---

³¹³ Lk 5, Povolání celníka

³¹⁴ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 74

³¹⁵ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 113

³¹⁶ Dt 6,5

³¹⁷ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 103

³¹⁸ Dějiny duše, s. 171

Kde se však zrodila Tereziina touha po Lásce? V Dějinách duše popisuje svůj zážitek ze svého přijetí svátosti biřmování,³¹⁹ kdy jí byl dán dar lásky. Touha po lásce. Pocítila velkou touhu milovat Boha. Hledat radost jen v Něm. Terezka popisuje svátost biřmování jako svátost Lásky, kdy jí „navštívil“ Duch Svátý. Byl to pro ni vskutku důležitý den, protože tehdy pocítila velikou touhu po utrpení a lásce.³²⁰ „*Chtěla jsem vášnivě milovat Ježíše, podávat mu tisícero důkazů lásky, dokud ještě mohu.*“³²¹

Bůh je Bohem Trojjediným. Bůh, Ježíš Kristus a Duch Svátý.³²² Vraťme se opět ke stvoření člověka. Je – li Bůh ve třech osobách, tak i člověk je stvořen k obrazu Boží Trojice. Vstupujeme tak podle Boží trojice také do vztahu k druhým lidem: „...*Člověk – stejně jako Bůh – uskutečňuje svoji pravou přirozenost skrze vzájemný život. Obraz neznamená pouze vztah s Bohem, ale také s druhými lidmi. Jako tři božské osoby žijí jedna „a“ a „pro“ druhou, tak se člověk – stvořen k trojičnímu obrazu – stává skutečnou osobou teprve tehdy, vidí-li svět „očíma druhých“, stanou-li se radosti a bolesti druhých jeho vlastními radostmi a bolestmi.*“³²³

Slovy apoštola Pavla je právě láska nejvyšším darem. Duch svatý obdarovává člověka mnoha rozličnými dary. Jedním z darů je právě láska, která nám byla dána do srdce již při stvoření. Touha po Bohu, touha milovat.³²⁴ Láska je nejvyšším darem. Apoštol Pavel opěvuje lásku ve svém chvalozpěvu Lásky.³²⁵ Mimo jiné zde píše: „*Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí...Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy...*“³²⁶ Ano, můžeme tu vidět, kam až dosahuje příkázání lásky.

---

³¹⁹ Svátost biřmování – „*Ježíš Kristus slíbil učedníkům, že jim pošle Ducha svatého, jež je učiní silnými, statečnými a uvede je do pravdy. Stalo se tak o Letnicích, deset dní poté, co Ježíš vstoupil do nebe k Otci.*“ (Hrdlička. Biřmování, s. 8). „*Účinkem biřmování je zvláštní vylití Ducha svatého. Toto vylití vtiskuje duši nezrušitelné znamení a působí vzrůst křestní milosti: Hluběji zakořeňuje do Božího synovství, pevněji spojuje s Kristem a jeho církví, rozmnožuje v duši dary Ducha svatého, dává zvláštní sílu vydávat svědectví o křesťanské víře.*“ (Kompendium, s. 84)

³²⁰ Dějiny duše, s. 78 - 79

³²¹ Dějiny duše, s. 100

³²² Nejsvětější trojice - *Církev vyznává jednoho Boha ve třech osobách: Otce, Syna a Ducha svatého. Tři božské osoby jsou jediný Bůh, protože každá je totožná s plností jediné a nedílné božské přirozenosti. Božské osoby jsou od sebe skutečně odlišné skrze vztahy, které je uvádějí do vzájemného vztahu.* – „*Bůh Otec se z lásky dává Synu, zatímco oba se zcela odevzdávají Duchu svatému.*“ (Kompendium katolické církve, s. 33)

³²³ Ware. In: Cestou ortodoxie, s. 58

³²⁴ Slovník spirituality, s. 462

³²⁵ Slovník spirituality, s. 462

³²⁶ 1. Kor 13,4-5

Nepočítat křivdy. Zde je patrné, že láska se týká nejen našich bližních, ale i lásky k našim nepřátelům. „*Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce, protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé.*“³²⁷

Pro tento verš z Bible a naše opravdové plnění tohoto verše jsme pro mnohé nevěřící v Boha pokládány za blázny. Toto bláznovství má ale vrcholné svědectví v Ježíšově smrti na kříži.³²⁸

Jak můžeme milovat své nepřátele? Vztah Boha k lidem a mezi lidmi navzájem má svůj vrchol v milosrdenství Boha, který nám odpouští naše hříchy. Naše láska nemá být jen napodobováním lásky Krista, ale jsme účastni na této lásce. Jsme tedy pobízeni ke stejnému činu lásky, tedy nejen milovat, ale i odpouštět. Zahrnout do naší lásky i své nepřátele.³²⁹

Dostáváme se tak k lásce k bližním, kterými se ve světle přikázání lásky stávají i naši nepřátele. Terezka o této lásce píše ve svých vzpomínkách, že dokonalá láska spočívá v tom, že máme snášet chyby druhých, nedívat se jejich slabostem. Ale naopak hledat jejich dobré stránky. Láska k druhým má svítit jako svítlna, která svítí na všechny, nikoho nevyjímaje. Je-li pro nás těžké milovat druhé, kteří jsou pro nás nějakým způsobem těžko přijatelnými, dívejme se na vzor Pána Ježíše. Nechat druhé v nás milovat Ježíšem.

Láska k druhým se má projevat naší láskou k nim samotným. Máme se však chopit činů. Nestačí pouhé slovo. „*Dítky, nemilujme pouhým slovem, ale opravdovým činem.*“³³⁰ Ježíš nám může být opravdovým vzorem ve službě a lásce druhým. Neříká nám Ježíš, abychom dávali tomu, kdo nás prosí? Darovat i svůj plášť, soudí-li se někdo o naši košili?³³¹ Máme se ujímat nejen našich blízkých, ale i chudých, zmrzačených, chromých a slepých.³³²

Nebojme se našich skutků, že nebudou dostatečné. Svěřujme svoje chabé síly Ježíšovi. On ví, že toužíme po lásce a zároveň lásku rozsévat dál. On ví, že: „*U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.*“³³³

---

³²⁷ Mt 5,44-45

³²⁸ Slovník spirituality, s. 462

³²⁹ Slovník spirituality, s. 461 - 462

³³⁰ 1. Jan 3,18

³³¹ Mt 5,42

³³² Lk 14,13

³³³ Mt 19,26

Tereзка je si toho též vědoma. Zkusme se držet jejích slov. Ona sice nesloužila lidem aktivními činy, sic toužila po misiích, ale věnovala skoro celý svůj život duším, modlila se za jejích spasení. Modlila se za druhé, podporovala kohokoliv, kdo potřeboval. Přijímala kohokoli, bylo jí jedno, zda je tím člověkem vězeň, nebo kněz, který odešel ze svého povolání kvůli ženě.³³⁴ Jejím povoláním byla skutečně láska,³³⁵ kterou dokazovala v každém momentě svého krásného naplněného života.

„Zvednout špendlík z lásky může zachránit duši. Jaké tajemství! Jenom Ježíš může dodat takovou cenu našim skutkům, milujme ho tedy ze všech sil.“³³⁶

4.3 Shrnutí

V dnešní moderní době je těžké prokazovat lásku ve světle tohoto přikázání. Dnešní svět je sice velice citlivý na sociální problémy lidstva, zároveň však chceme mít svět ve svých rukou. Dnešní svět se chce obejít bez Kristovy lásky, která má vykupující a osvobozující rozměr. Bez Jeho lásky, která miluje bez hranic, odpouští vše a dává nám naději v lepší život, není možné uskutečnit velké věci, které by měly trvalejší hodnotu.³³⁷

Musíme se i my stát apoštolý lásky jako Terezie z Lisieux. Můžete namítnout, co ona ví o dnešním světě. Co může nabídnout? Ano, nežila v našem světě, které je plné zla, kde se oplácí zlo zlem, kde se radujeme ze smrti nejobávanějšího teroristy na světě. Terezie je opravdovou apoštolkou lásky, protože se dává neustále k dispozici Bohu, volá po Jeho lásce a se svými slabými silami miluje Toho, kdo ji s láskou vložil velké touhy po službě druhým: *„Když láska, kterou máme k tvorům, je zcela duchovní a je založena jenom na Bohu, pak tou měrou, jak roste, roste také v naší duši láska k Bohu. Čím víc si pak srdce vzpomíná na bližního, tím víc si vzpomíná také na Boha a touží po něm. Tyto dvě lásky pak rostou o závod.“³³⁸*

---

³³⁴ Dějiny duše, s. 97

³³⁵ Dějiny duše, s. 188

³³⁶ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 205

³³⁷ Slovník spirituality, s. 467

³³⁸ Dopisy Terezie z Lisieux, s. 243

Ona ví a chce předávat své poznání, že „*láska je znamenitá cesta,
která vede bezpečně k Bohu!*“

Závěr

„Stejně jako slunce svítí na cedry i na každou květinu, jako by byla na světě jediná, tak se i náš Pán zabývá každou duší zvlášť, jako by neměla sobě podobné.“³³⁹

Jak můžeme vidět, na konci dobrodružné cestě lásky po stopách svaté Terezie z Lisieux, můžeme celou bakalářskou práci uzavřít těmito slovy. Při psaní o Terezce, jejím životě, o její „malé cestičce dětství“, pochopila jsem, co nám Terezie chtěla předat. Pán Bůh nás má každého rád svým způsobem, jsme pro Něho dětmi, kteří před Ním nikdy neztrácí svojí hodnotu a důstojnost. Bude pro nás až do konce tohoto *vyhnanství* milosrdným *Tatínkem*, který bude vyhlížet své marnotratné děti a láskou je přijme zpět do svého domu. Nevyčítá, ale miluje.

Zjistila jsem, že v hledání inspirace Terezie z Lisieux pro současného člověka je tou největší *inspirací* její touha milovat každého a za každých okolností. Terezie přijala vše s láskou pro Boha a pro Ježíše Krista. Její největší touhou bylo *milovat*. V této bakalářské práci může čtenář od začátku do konce *plout po vlnách důvěry a lásky*, protože tyto dvě věci jsou hlavním vodítkem k plnosti života.

V kapitolách o nemoci a utrpení jsme se mohli dočíst, jak Terezka statečně svoji nemoc prožívala až do konce, aniž by ztratila na důstojnosti své bytosti. Prožívala velké bolesti, prožívala zkoušku víry, ale přesto vše vzala do svých rukou a nabídla to vše Ježíšovi. A jak jsme se mohli dozvědět v další kapitole o svatosti a dokonalosti, Ježíšovi nezáleží na velikosti našich skutků, přijímá naši nedokonalost. Ježíše zajímá velikost naší lásky k Němu a skrze Něj i lásky k Bohu. Odevzdaností a věrným následováním Ježíše Krista se můžeme stát dokonalými, toužíme-li však potom. I Terezie toužila být svatá a Ježíš nedává do srdce touhy, které se nedají vyplnit.

První kapitolou druhé části bakalářské práce, byl však postaven život v bohatství postaven proti životu ve skrytosti a v chudobě. V dnešní době plné technických vymožeností docela nepředstavitelná věc. Terezie nás opět vybízí, abychom vše odevzdali Bohu. Pán Bůh dává vše, co potřebujeme. Neznamená to, že se vzdáme potřebných věcí, ale nebudeme prahnout po slávě, moci,

---

³³⁹ Terezie z Lisieux – Myšlenky na každý den, s. 4

bohatství, které naplňuje naše srdce jen zdánlivou radostí a spokojeností. Můžeme vidět, že Terezie byla ve své chudobě, jak duchovní, ale i majetkové, protože tehdejší Karmely oplývaly opravdovou chudobou spojenou se životem v přísné askezi, opravdu šťastná. Nalezla poklad v Ježíši Kristu, který pro ni má ukrytý poklad v nebeském království. Další bohatstvím pro Terezii bylo naplnění jejích tužeb a vrhnutí se do služby duším k jejich spáse. Sloužila druhým, mnohdy na úkor svých vlastních potřeb. Její srdce se však rozšiřovalo, protože bylo naplněno láskou.

V poslední kapitole jsem psala o dvojím přikázání lásky, tedy o největším přikázání. Zařadila jsem tuto kapitolu na závěr mé bakalářské práce, protože láska je podle mě hybatelem dnešního světa. Bez lásky nemůžeme nic a s láskou můžeme všechno.

V bakalářské práci jsem použila i své poznatky a zkušenosti, které snad budou také k užítku tomu, komu se dostane tato bakalářská práce do rukou. Neměla jsem v úmyslu své osobní zkušenosti do práce zařazovat, ale myslím si, že to bylo důležité pro pochopení čtenáři. Možná si někdy kladli stejné otázky. Zároveň jsem však chtěla ukázat, že Terezky život má pro mě samotnou velký vliv a význam.

Tiše doufám, že se mi aspoň maličko povedlo najít spojitost duchovního života Terezie z Lisieux se současným člověkem a s důležitými tématy, které člověk žije, a mnohdy na ně hledá odpověď. Doufám, že jsem v této práci zdůraznila hlavní vliv Tereziina *duchovního dětství*, které je ve znamení důvěrné a láskyplné odevzdanosti Bohu.

Seznam literatury

Monografie

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): Český ekumenický překlad, 6.vyd., Praha: Česká biblická společnost 1995

DE FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo, *Slovník spirituality*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999

WARE, Kallistos, *Cestou orthodoxie*, Praha: Sít' 1996

TEREZIE Z LISIEUX, *Vstupuji do života*, přeložila Muzikářová, Anděla, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1992

CUSKELLY, E.J, *Současná spiritualita*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994

STÖCKER, Monika Maria, *Dobrodružství velké lásky*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999

TEREZIE Z LISIEUX, *Myšlenky na každý den*, přeložila Pištorová, Jana, Praha: Nové město 2001

OTEC MARIE EUGÉNE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE, *Tvá láska rostla se mnou*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1997

TEREZIE Z LISIEUX, *Dopisy*, přeložila Brichtová, Terezie, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002

SESTRA MARIE LAETITIA, *Tajemství radosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994

TEREZIE Z LISIEUX, *Básně*, přeložila Janoušková, Anděla, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009

Kolektiv autorů – GAUCHER, Guy, JAKEL, Michael, aj. *Učitelka prostoty*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1997

CÁNOPI, Anna Maria, *Evangelium lásky*, Praha: nakladatelství Paulínky 2001

TEREZIE Z LISIEUX, *Autobiografické spisy (Dějiny duše)*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1991

PROCHÁZKA, Pavel, *Pastorační péče o seniory, nemocné, umírající a pozůstalé*, Praha: Evangelická církev metodistická 2009

SVATOŠOVÁ, Marie, *Hospice a umění doprovázet*, Praha: Ecce homo 2003

KOHUT, Pavel Vojtěch, *Co je spirituální teologie*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007

Kompendium katechismu katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006

HRDLIČKA, Josef, *Biřmování*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007

WEISMAYER, Josef, *Život v plnosti*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994

GAUCHER, Guy, *Životopis Terezie z Lisieux*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010

GAUCHER, Guy, *Jan a Terezie – Plameny lásky*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999

SV. TEREZIE OD JEŽÍŠE, *Život*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1991

Elektronické zdroje

<http://leccos.com/index.php/clanky/jansenismus> - cit. 12.5. 2011

<http://www.karmel.cz/karmel.php> – cit. 12.5. 2011

http://www.karmel.cz/s_bosi.php - cit. 12.5. 2011

<http://www.biblickedilo.cz/ckbdweb/polozka.aspx?pid=196&kid=128> – cit. 18.5. 2011

http://www.knihovna.net/KNIHA/0021_t.htm - cit. 28.5. 2011

[http://www.dlbsh.cz/.](http://www.dlbsh.cz/) – cit. 28.5. 2011

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Teologická etika pro praxi ZS 2009, prezentace *Idea člověka stvořeného k obrazu a podobnosti Boha. Žido-křesťanská perspektiva*

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Teologická etika pro praxi ZS 2009, dokument Microsoft Word *Ochrana lidských práv a důstojnosti smrtelně nemocných a umírajících*

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Teologická etika pro praxi ZS 2009, dokument Microsoft Word *Lidská důstojnost*

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Teologická etika pro praxi ZS 2009, dokument Microsoft Word *Přikázání lásky*

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Teologická etika pro praxi ZS 2009, dokument Microsoft Word *Teologické interpretace dekalogu*

MILFAIT, René: Studijní materiály IS Jabok, Spirituální teologie LS 2011, dokument Microsoft Word *Spiritualita*